

Analiză, observații și propuneri de îmbunătățire ale comunității MERITO privind propunerea de planuri-cadru pentru învățământul liceal

Prin proiectul MERITO, dezvoltat sub umbrela Fundației Romanian Business Leaders, ne propunem să contribuim la transformarea meseriei de profesor în România, în sensul de a o recredibiliza în societate și a o profesionaliza. Recunoaștem anual profesori valoroși din învățământul preuniversitar public, pe care îi reunim într-o comunitate, în care investim continuu pentru a se dezvolta ca experți practicieni și a contribui la dezvoltarea cadrelor didactice din sistem.

Comunitatea MERITO totalizează în prezent peste 120 de profesori laureați și parteneri MERITO, iar unul dintre obiectivele proiectului este de a facilita punți de comunicare și consultare între aceștia și factorii decidenți în domeniul Educației. Astfel, în contextul dezbaterii publice privind Proiectele planurilor-cadru pentru învățământul liceal - Frecvență zi, am colectat și centralizat o analiză și o serie de observații și propuneri de îmbunătățire, din comunitate, în vederea creșterii calității Educației pentru fiecare copil. Propunerile profesorilor din comunitate sunt fundamentate și argumentate pornind de la experiența acestora de practicieni, pe studii și analize cercetate în pregătirea propunerilor și pe consultarea colegilor din sistem.

Analiza, observațiile și propunerile comunității MERITO sunt structurate astfel:

Cap. 1: Puncte forte identificate în proiectele planurilor-cadru pentru învățământul liceal - **pag. 1-2;**

Cap. 2: Preocupări majore privind elemente fundamentale ale propunerii, pentru o construcție și implementare viabilă și realistă a planurilor-cadru - **pag. 2-4;**

Cap. 3: Posibile provocări și întrebări privind implementarea noilor planuri-cadru - **pag. 4-6;**

Cap. 4: Propuneri de îmbunătățire - **pag. 7-38;**

Cap. 4.1: Sinteza propunerilor de îmbunătățire - **pag. 7-8;**

Cap. 4.2: Propunerile de îmbunătățire, cu detalieri, argumentare și fundamentare - **pag. 9-38;**

1. Partea I a propunerilor de îmbunătățire: Analiză și observații privind justificarea propunerii - aferentă Secțiunii 2 - Notă Generală - Proiecte ale planurilor-cadru pentru învățământul liceal cu frecvență de zi, a documentului pus în consultare publică de Ministerul Educației și Cercetării - **pag. 9-20;**

2. Partea a II-a a propunerilor de îmbunătățire: Analiză și observații legate de structura planurilor-cadru pe filiere - aferentă Secțiunii 3 - Proiecte ale planurilor-cadru pentru învățământul liceal cu frecvență zi, a documentului pus în consultare publică de Ministerul Educației și Cercetării - **pag. 21-38;**

Cap. 1: Puncte forte identificate în propunerea de planuri-cadru:

- ✦ Oferă un cadru de punere în practică a art. 208 din Legea 198/2023;
- ✦ Țintesc principii de echitate, flexibilitate și specializare progresivă;
- ✦ Asigură structuri aproximativ unitare pentru toate filierele și profilurile, oferind un cadru de referință clar și stabil pentru elevi, profesori și părinți;
- ✦ Pun accent pe interdisciplinaritate și aplicabilitate, prin integrarea tehnologiilor moderne și dezvoltarea unor competențe necesare în societatea contemporană pentru modificări pozitive la nivel de sistem;
- ✦ Asigură accesul unei majorități a elevilor la același set de competențe-cheie, indiferent de specializarea aleasă;
- ✦ Încurajează adaptarea treptată la un ritm de studiu mai specializat, oferind o bază solidă în primii doi ani de liceu și accentuând specializarea în ultimii doi ani și permit ajustarea parcursului educațional, astfel încât un elev să poată schimba în ciclul inferior profilul sau specializarea fără dificultăți majore;
- ✦ Urmăresc, prin structura Trunchiului Comun, a Curriculumului de Specialitate și a Curriculumului de Specialitate flexibil, un învățământ mai personalizat și mai orientat spre carieră: se introduce un curriculum nucleu (trunchi

comun) care asigură formarea competențelor de bază, esențiale pentru orice domeniu de activitate. În clasele superioare, curriculumul de specialitate devine predominant, oferind elevilor abilități aplicate și relevante pentru piața muncii sau pentru continuarea studiilor universitare. În învățământul tehnologic, se pune accent pe colaborarea cu operatori economici, asigurând o pregătire practică mai intensă;

- ✦ În majoritatea cazurilor există o bună corelație între TC și disciplinele de bacalaureat;
- ✦ Curriculumul la decizia elevului (CDEOȘ) este gândit pentru a sprijini:
 - Remedierea și consolidarea cunoștințelor pentru elevii care întâmpină dificultăți;
 - Dezvoltarea performanței pentru elevii care doresc să exceleze într-un domeniu specific;
 - Pregătirea pentru bacalaureat și admiterea la facultate.
- ✦ În învățământul tehnologic, se introduce posibilitatea obținerii unei calificări profesionale intermediare după trei ani de studiu și a unei calificări complete după patru ani;
- ✦ Flexibilizează activitatea în școală și implicarea în procesele de învățare a specialiștilor din piața muncii și societate (sub coordonarea profesorilor din școală) De pildă, la filiera teoretică pot apărea clase cu studiu intensiv pe diferite discipline, prin flexibilizarea CS (până în prezent existând doar clase de intensiv pentru studierea unei limbi străine sau a informaticii).

Cap. 2: Preocupări majore privind elemente fundamentale ale propunerii, pentru o construcție și implementare viabilă și realistă a planurilor-cadru:

✦ 1. Principiile propunerii de planuri-cadru nu reușesc să răspundă nevoilor elevilor în mod echilibrat.

În procesul de elaborare a planurilor-cadru, principiile care îl fundamentează se consideră esențiale nu doar ca direcție de lucru, ci și ca ancoră a viabilității sale pe termen lung. Analizând propunerile de planuri-cadru observăm că anumite principii ce fundamentează constructul curricular, deși valoroase în esență, ridică întrebări privind aplicabilitatea documentului curricular în contextele variate ale spațiului educațional românesc. De exemplu, principiile echității și flexibilității par să se aplice în cea mai mare măsură elevilor din profilul teoretic real și umanist ne-bilingv, în timp ce alte filiere și profile par, mai degrabă, excepții.

- Conform celui mai recent raport PISA, România se confruntă deja cu inechitatea educațională generată de statutul economic al elevului. Sunt pregătite școlile, fie ele din mediul urban, sau rural, să ofere în orele de tip CDEOȘ un curriculum la aceleași standarde de proiectare și implementare?
- Conform propunerii, există un număr minim de elevi care pot constitui o grupă de elevi care aleg o oră de tip CDEOȘ. Această prevedere, în fapt, poate bloca individualizarea parcursului educațional, în special pentru acei elevi care au un interes de formare în domeniul de nișă.

✦ 2. Propunerile de planuri-cadru creează contexte pentru fragmentarea / atomizarea învățării.

Principiul fundamental de a urmări interesul major al elevului, se impune atât în planul cadru cât și în legea educației și înseamnă interes, înseamnă învățare profundă, nu una fragmentată și superficială. Conform noilor planuri-cadru, în clasa a XI-a, un elev de la profilul real, specializarea matematică-informatică, ar trebui să studieze 19-22 de discipline, iar în clasa a XII-a 18-21 discipline, spre deosebire de elevii celorlalte state din Europa sau SUA, unde numărul disciplinelor studiate este semnificativ mai mic.

Cercetările în domeniu (Taatgen, N. A. (2013, June 10). The Nature and Transfer of Cognitive Skills. Psychological Review) arată că transferul cognitiv nu se realizează decât în anumite condiții, care nu sunt îndeplinite în aceste planuri-cadru întrucât numărul disciplinelor studiate pe parcursul unui an școlar este foarte mare. Studiile arată că un număr mare de discipline cu alocare minimă de timp per materie (1-2 ore pe săptămână) îngreunează asimilarea reală a cunoștințelor. Modelele educaționale din multe țări europene,

spre care privim cu admirație, demonstrează că un curriculum mai concentrat, cu un număr mai redus de discipline, permite o învățare mai solidă și mai aplicată, precum:

- Marea Britanie: După finalizarea GCSE, elevii care optează pentru A-levels se concentrează de obicei pe 3 până la 4 discipline pe parcursul a doi ani;
- Franța: În ultimii doi ani de liceu, elevii se specializează într-un anumit domeniu și studiază un set de discipline obligatorii și opționale. Numărul total de materii poate ajunge până la 10-12, în funcție de specializare;
- Ungaria: Elevii urmează un curriculum care include atât discipline obligatorii, cât și opționale, numărul total de discipline fiind în general între 12 și 14, în funcție de profilul școlii și de alegerea elevului;
- Germania: În ultimii doi ani de Gymnasium, elevii studiază un set de discipline obligatorii și își aleg cursuri avansate în două sau trei materii. Numărul total de discipline poate varia, dar în general se situează între 8 și 12.
- Statele Unite ale Americii: În ultimii doi ani de liceu, elevii trebuie să îndeplinească anumite cerințe de absolvire care includ discipline obligatorii, dar au și libertatea de a alege cursuri electiv. Numărul total de materii poate varia semnificativ, dar în general elevii urmează între 6 și 8 cursuri pe an.

Nu în ultimul rând, dacă CDEOȘ nu va fi conceput și aplicat corect, acest fapt poate accentua probleme sistemice existente, precum învățarea superficială și predarea / învățarea pentru test.

✦ 3. Nivelul de pregătire și motivare a profesorilor pentru a elabora propunerile de curriculum din oferta școlii sunt inadecvate.

Programa școlară, corespunzătoare unei discipline de studiu din planurile-cadru, este dezvoltată de profesori experți, constituiți în grupuri de lucru, coordonați de un cercetător în științele educației. Poate un profesor, singur, să structureze un curriculum relevant, de dimensiuni mai reduse, pe modelul disciplinelor din curriculum național? Fără a ne baza pe statistici oficiale, ci doar pe realitatea observată la nivelul unităților școlare, curriculumul dezvoltat de profesori pentru orele de tip CDȘ (existente în structura actualelor planuri-cadru), în cele mai multe cazuri, nu reușește să enunțe și implicit să formeze un set coerent de competențe orientate spre satisfacerea unor nevoi și interese de formare ale elevilor. În noile planuri-cadru, numărul orelor de tip CDEOȘ, în care profesorul trebuie să-și asume rolul de dezvoltator de curriculum, aproape se dublează.

● Rezultatele recente ale testelor PISA din România arată o creștere îngrijorătoare a analfabetismului funcțional. Curriculum național, reformat începând cu 2012 (la nivel primar și gimnazial), este aliniat cu documentele de politici educaționale ale OECD. Elementele disruptive apar la nivelul implementării curriculumului național: există o mare diferență între curriculumul național și curriculumul realizat la nivelul unității de învățământ. Există încă un număr semnificativ de profesori care, în lipsa formării lor sau a unei formări adecvate, se concentrează în predare pe conținuturi și nu pe dezvoltarea de competențe, prin metode de predare pasive. Dacă în România avem, așadar, probleme cu implementarea curriculumului, este oportun să trecem la următorul pas și să investim marea majoritate a profesorilor cu rolul de dezvoltator de curriculum?

● Fără resurse adecvate și fără verificarea și evaluarea valorii adăugate a CDEOȘ, dezideratul formării și dezvoltării competențelor-cheie pare imposibil. Fără o garanție că deținem pârghii pentru a motiva și sprijini corespunzător profesorii, astfel încât să poată crea și implementa un număr impresionant de opționale, principiile ce fundamentează includerea componentei CDEOȘ rămân unele enunțate doar la nivel teoretic sau care se mișcă periculos în zona pseudo-științifică pe care vrem să o stopăm. Dacă promitem mai mult decât putem livra în condițiile actuale – fie din cauza resurselor financiare, fie din cauza capacității logistice și umane precare – riscăm să generăm așteptări nerealiste și să afectăm încrederea în sistem.

● Nevoile și interesele de formare în zona profesională se identifică cu ajutorul unor instrumente cu caracter științific. Există, la nivelul comunităților, instituții abilitate pentru a face această identificare? Există canale de comunicare între aceste instituții comunitare și instituțiile școlare? Profesorii sunt abilitați să transpună, în curriculum, nevoile și interesele profesionale identificate?

✦ 4. Concluzii

Considerăm că echipa de autori care a elaborat această propunere a făcut tot ce a fost posibil în limitele date, însă opinăm că problema nu se află la nivelul soluțiilor propuse, ci la fundația pe care acestea au fost construite. Fundația actuală – influențată de Legea Educației, constrângerile bugetare, sistemul de tranziție gimnaziu-liceu și mecanismele de angajare și motivare a profesorilor, nivelul de pregătire al acestora (în dezvoltarea de programe analitice și materiale suport), deficitul de personal calificat în foarte multe domenii – creează limite care afectează viabilitatea reformelor dorite.

În acest context, credem că este necesar un dialog deschis pentru a ajusta aceste principii astfel încât să reflecte realitatea implementării lor și să conducă la un sistem educațional mai echitabil, eficient și sustenabil.

Sugerăm câteva direcții posibile de analiză și construcție:

1. Un cadru de sprijin pentru profesori, astfel încât schimbările propuse să poată fi implementate în mod real, eficient și științific.
2. O mai mare coerență între principiile declarate și aplicabilitatea lor reală pentru toate filierele și profilurile;
3. O reconsiderare a numărului de discipline pentru a favoriza învățarea profundă;
4. O evaluare realistă a resurselor disponibile și a capacității de implementare a unei reforme ambițioase;

Cap. 3: Posibile provocări și întrebări privind implementarea noilor planuri-cadru:

✦ 1. **Implementarea planurilor-cadru din punct de vedere al reformei curriculare:**

1.1. Cum va fi corelată structura planurilor-cadru cu reforma Bacalaureatului, având în vedere că documentele puse în dezbatere nu oferă detalii explicite privind această ajustare?

1.2. În ce măsură traseul dat de TC+CS este echitabil în raport cu bacalaureatul?

Ex: pentru aceeași probă la BAC elevii au număr diferit de ore / săptămână

● Proba A1 și Proba A01:

Profil Real: Științele Naturii: 3/3/2/2, iar

Profil Umanist: Științe sociale: 4/4/4/4 – nr. de ore pentru clasele IX/X/XI/XII

În clasele XI și XII unele profiluri au câte 1 oră pentru materia de BAC, altele au 0 ore:

● Proba F pentru profil Real: Științele Naturii – Istorie, Geografie, Logică, Psihologie, Sociologie, Economie, Filosofie sau Religie:

nr. ore pentru materiile Socio-umane și Religie în cls. XI/XII: 1/1

● Proba F pentru profil Umanist: Științe sociale - Matematică, Fizică, Chimie, Biologie:

nr. ore pentru materiile Matematică, Fizică, Biologie, Chimie în cls. XI/XII: 0/0

1.3. La profilul umanist, reducerea drastică a orelor de matematică și științe poate crea un handicap pentru elevii care doresc să urmeze cariere în economie, științe sociale sau psihologie. De ce nu există un echilibru mai clar între aceste domenii?

1.4. Cum se va realiza un nivel normal de alfabetizare STEM la clasele cu profil umanist, pedagogic, ținând cont că acest nivel este absolut necesar în societatea actuală?

1.5. La profilul tehnic de ce este introdus CDEOȘ la instruirea practică, când această componentă ar trebui să fie standardizată și clar reglementată?

1.6. În condițiile în care curriculumul filierei tehnologice este elaborat de școală împreună cu partenerii economici și locali, rezultă că la aceasta filiera nu există CDEOȘ?

1.7. „*Filiera tehnologică - suport fix pentru nevoi și interese personale de învățare.*” Ce înseamnă „suport fix”? Implică imposibilitatea alegerii pentru elevi?

1.8. „*Orele din CDEOȘ variabile între 1-3 în cls. IX-X și 5-8 în clasele XI-XII*” - Care sunt șansele ca în contexte bugetare nefavorabile să nu poată fi finanțate numărul maxim de opționale ci doar numărul minim? Directorii vor alege sau vor fi obligați de către inspectorate să aleagă numărul de opționale în funcție de buget?

1.9. Timp de 16 ani nu a existat niciun demers de cercetare cu privire la calitatea curriculumului opțional numit CDȘ. Cercetarea ar fi confirmat în mare măsură că suntem îndreptățiți să ne îngrijorăm fie de capacitatea de a crea, fie de a pune în aplicare programa creată, fie de a identifica nevoi reale ale elevilor și de a da curs acestora. În ce măsură promisiunea de a evalua și monitoriza acest aspect va fi diferită de cea de până acum? Cu ce resurse umane și financiare?

1.10. Oferta CDEOȘ va avea trei componente - dacă școala constată, pe baza consultărilor și resurselor, că nu există interes sau resurse pentru toate cele trei componente, poate propune doar discipline care sprijină profilul / specializarea?

Dacă da, clasificarea în trei componente nu mai este obligatorie?

Dacă nu, atunci termenul „suport flexibil” din 2.7.4 trebuie clarificat.

1.11. Cum se interpretează expresia „se vor include obligatoriu în oferta națională”? Este obligatoriu ca școala să includă aceste opționale în oferta sa, indiferent de resurse și alegerile elevilor?

1.12. Ce se întâmplă dacă elevii nu aleg aceste opționale?

1.13. **“Opțional de aprofundare – dezvoltă competențele unei discipline obligatorii prin activități suplimentare. Opțional ca disciplină nouă – introduce o disciplină nouă sau un domeniu nou de studiu. Opțional integrat – abordează o temă integratoare pentru una sau mai multe arii curriculare.”**

Această clasificare se suprapune sau se intersectează cu clasificarea în cele trei componente ale CDEOȘ? O școală poate decide, cu acordul elevilor și părinților, să ofere exclusiv opționale de aprofundare? Dacă da, ce se întâmplă cu obligativitatea celor trei componente?

1.14. Distanța dintre „opțional integrat” și „disciplină nouă” nu este clară. Care sunt criteriile diferențiatorie?

1.15. *“Plaja orară CDEOȘ fixează un număr minim și maxim de ore și include cel puțin o oră / săptămână / an școlar pentru studiul unor opționale din oferta națională.”* Ce înseamnă „include implicit”?

Dacă o oră pe săptămână este obligatorie pentru opționalele din oferta națională, dar școala nu are resurse sau elevii nu le aleg, cum se rezolvă această situație?

Cum se aplică acest lucru la clasele cu predare intensivă / bilingvă, unde dintre cele 5 ore disponibile, 3 sunt deja alocate pentru studiul limbii?

1.16. *“Propunerile de opționale trebuie să se încadreze în demersuri științifice și artistice consacrate, evitându-se includerea unor teme sau discipline de pseudoștiință, sub riscul sancțiunilor etice.”* Conceptul de „pseudoștiință” trebuie definit clar într-o lege sau regulament subsecvent. În prezent, profesorii pot propune opționale. Ar fi util să știm câte astfel de propuneri au fost depuse și respinse? Câte au fost considerate pseudoștiințifice? Câte opționale au fost refuzate din motive financiare?

1.17. *„Implementarea CDEOȘ este obligatorie pentru toți elevii, cu încadrarea în plaja orară stabilită prin planul-cadru.”* Dacă plaja orară minimă la clasa a IX-a și a X-a este de o oră, cum mai poate fi respectată clasificarea în trei componente? La filiera teoretică, profil real, matematică-informatică, tabelul prezentat nu susține ipoteza celor trei componente obligatorii. Elevii pot opta ca orele de la clasa a XII-a să fie alocate pregătirii pentru bacalaureat sau admitere. Acest lucru contrazice ideea că școala decide oferta în funcție de interesele elevilor?

1.18. Există sau se intenționează schițarea unui plan fezabil prin care să devină posibilă ofertarea de discipline în CDEOȘ în orice școală din România? Ce garanții există că toate școlile vor avea resursa umană necesară pentru a oferi numărul de opționale prevăzut? Ne referim la mediul urban mic, depopulat și cu foarte puțini specialiști, cu deficit de personal, cu personal necalificat sau pensionari reveniți la catedră din lipsă de profesori.

1.19. Există soluții pentru colaborare între licee sau platforme online de opționale, astfel încât toți elevii să beneficieze de diversitatea curriculară?

✦ 2. Implementarea planurilor-cadru din punct de vedere logistic, organizațional și al managementului școlar:

2.1. Sunt luate în considerare dificultățile în implementare CDEOȘ referitoare la spațiul din școli? Există intenția modificării programului de funcționare, privitor la regulile deplasării în afara școlii, astfel încât să se poată desfășura 16 ore în paralele, în condițiile a doar 8 săli de clasă disponibile?

2.2. Cum vor fi finanțate aceste schimbări? Există un buget clar alocat pentru implementarea reformelor sau acestea vor depinde de resursele fiecărei școli?

2.3. Există resurse - financiare și de timp - pentru implementarea noilor planuri-cadru începând cu anul școlar 2026-2027? Vor fi gata programele, metodologiile, ghidurile, procedurile, programele de formare a profesorilor etc. până atunci?

2.4. Va exista un calendar al depunerii ofertei de opționale? În ce măsură acest calendar va asigura șanse egale de depunere pentru profesorii suplینitori și pentru experți externi școlii? Și ce se va întâmpla dacă propunătorii de CDEOȘ nu vor mai putea, din motive obiective de mobilitate, să livreze opționalul propus, ales și aprobat?

Cum se poate corela metodologia și calendarul de propunere, alegere și aprobare a CDEOȘ cu metodologia și calendarul examenelor de definitivare sau titularizare? Pot profesorii suplینitori să propună și să susțină în anul școlar următor propuneri de CDEOȘ sau acestea sunt doar atributul profesorilor titulari ai unității de învățământ?

2.5. Vor exista resurse financiare suficiente pentru implementarea noilor planuri-cadru, precum angajarea experților externi școlii? Dar planul legal pentru contractarea experților?

✦ 3. Implementarea planurilor-cadru din punct de vedere al resurselor umane (formare, program de lucru, încadrare, remunerare etc.):

3.1. Ce se întâmplă cu eventualele suprapuneri sau creșteri de norme?

CDEOȘ: Care sunt mecanismele care să excludă fundamentarea ofertei CDEOS a școlilor pe criterii care țin de normele de predar sau de importanța atribuită subiectiv anumitor discipline? Cum preîntâmpinăm eventuale abuzuri posibile, precum restrângeri de activitate pe motiv de nealocare a unor CDEOȘ, s.a.?

3.2. Există intenția modificărilor legislative și procedurale care să permită completarea normei didactice (cf. Legii învățământului preuniversitar) cu activități remediale, de mentorat sau muncă în proiecte educaționale?

3.3. Vor exista stimulente financiare pentru profesorii care elaborează sau se specializează în noile discipline opționale?

3.4. Cum vor putea fi cooptați specialiști din afara școlii să predea o parte dintre materii / CDEOȘ?

3.5. Personalul din IȘJ are competențele necesare pentru a evalua și aproba noile CDEOȘ?

Cap. 4: Propuneri de îmbunătățire

Cap. 4.1: Sinteza propunerilor comunității MERITO de îmbunătățire:

Având în vedere că invitația venită din partea dumneavoastră, pentru întreaga societate și pentru profesori în mod special, a fost aceea de a dezbate pornind de la documentul dat, am acționat unitar și în acest sens punem la dispoziția specialiștilor observații punctuale pe documentul de propunere, în egală măsură în care ne afirmăm intenția și disponibilitatea de a începe un dialog de lucru, ce aprofundează cadrul unei dezbateri.

Partea I: Analiză și observații privind justificarea propunerii - aferentă Secțiunii 2 - Notă Generală - Proiecte ale planurilor-cadru pentru învățământul liceal cu frecvență de zi, a documentului pus în consultare publică de Ministerul Educației și Cercetării, cu menționarea paginajului specific:

- D.10 Monitorizare și revizuire (pag. 11) - propunere de creare a unui sistem național de raportare anuală privind impactul curriculumului;
- 2.2 Profilul specific de formare – element de identitate a filierelor și profilurilor din învățământul liceal (pag. 12-16) - introducerea profilurilor de formare complete ale absolvenților pentru fiecare filieră și profil în Secțiunea 2.2 a documentului de planuri-cadru;
- 2.7.3. Segmente curriculare - raportare la prevederile legii, complementaritate – CS (pag. 26) - explicitarea Curriculumului de Specialitate, care să conțină disciplinele / domeniile de studiu / modulele de pregătire obligatorii;
- 2.7.3. Segmente curriculare - raportare la prevederile legii, complementaritate – CS (pag. 26) - includerea disciplinelor "Istoria evreilor. Holocaustului" și "Istoria comunismului din România" ca "unități de învățare predefinite" în disciplina Istorie, respectiv reducerea numărului de ore de Religie la 0,5 h în TC pe toți cei 4 ani;
- 2.7.5. TC - prevederea a cel puțin 3 ore de Limba și literatura română în trunchiul comun în fiecare an;
- 2.7.5. TC (pag. 28) - CDEOȘ să devină o extindere a CS cu 2-5 ore (pentru bilingv sau intensiv), respectiv cu 5-8 ore pentru teoretic uman, ne-bilingv sau real ne-intensiv cu posibilitatea exprimării de către elevi a opțiunilor lor pentru studierea disciplinelor din CS;
- 2.7.5. TC - Direcții de dezvoltare a programelor școlare pentru disciplinele cu alocare orară din TC (pag. 36) - Dezvoltarea programelor școlare pentru fiecare disciplină din TC pe baza unui model curricular al disciplinei, ca document de politică educațională cu rol de declarație de principii și de cadru conceptual și normativ;
- 2.7.5. TC - Direcții de dezvoltare a programelor școlare pentru disciplinele cu alocare orară din TC (pag. 36) - introducerea unei discipline integratoare "Științe integrate", cu alocare 1 oră/săptămână;
- 2.9. CDEOȘ (pag. 43-48) - propuneri de abordare strategică pentru a facilita implementarea;
- 2.11. Temele prevăzute în art. 88 alin. 10 din Legea învățământului preuniversitar nr.198/2023 - Adăugarea disciplinei Educație muzicală;
- 2.12.1. Predarea în regim intensiv / bilingv (pag. 51) – formularea unei metodologii pentru studiul intensiv al unei discipline și precizări concrete necesare privind sursa orelor alocate studiului intensiv al acestor discipline;
- 2.13 Flexibilizare orară (pag. 54) - stabilirea unui număr maxim de ore pe zi și introducerea unor modele de organizare a orarului.

Partea a II-a: Analiză și observații legate de structura planurilor-cadru pe filiere - aferentă Secțiunii 3 - Proiecte ale planurilor-cadru pentru învățământul liceal cu frecvență zi, a documentului pus în consultare publică de Ministerul Educației și Cercetării, cu menționarea paginajului specific:

- ✦ Filieră teoretică, profil REAL, specializarea MATEMATICĂ-INFORMATICĂ:
 - Tabel general, linia Limbă și comunicare (pag. 57 - idem pag. 60, comparativ cu pag. 63, respectiv pag. 66) - precizarea unei diferențieri la proba A1 sau alocarea unui număr egal de ore;
 - Precizări discipline socio-umane (TC) (pag. 58 - idem pag. 61, specializarea Științe ale naturii) - reordonare corelată cu nivelul de dezvoltare cognitivă și emoțională a elevilor;

- 3. Distribuția orelor în cadrul CS (pag. 59 - idem pag. 62, specializarea ȘTIINȚE ALE NATURII) - mărirea ponderii CS la clasele a IX-a și a X-a;
- 2. Detaliere CDEOȘ (pag. 58 - idem pag. 61) - valabilă pentru toate specializările profilului Real - Introducerea unor discipline din sfera ariei curriculare Arte și a ariei curriculare Limbă și comunicare;
- ✦ Filieră teoretică, profil UMANIST, specializarea FILOLOGIE:
 - Precizări discipline socio-umane (TC+CS) (pag. 58 - idem pag. 61, specializarea Științe ale naturii) - reordonare corelată cu nivelul de dezvoltare cognitivă și emoțională a elevilor;
 - 3. Distribuția orelor în cadrul CS (pag. 65) - Alocarea unei ore pentru aria curriculară Arte;
 - 2. Detaliere CDEOȘ pag. 64 (idem pag.67, specializarea Științe sociale) - regândire a TC sau CS + introducerea unor sugestii / exemple de discipline module de tip opțional care pot fi incluse în oferta națională (ex: discipline din aria curriculară Matematică și științe);
- ✦ Filieră Tehnologică - profil TEHNIC, toate specializările:
 - Tabel general, linia TIC; 2. Distribuția orelor în cadrul CS (pag. 69-70) - Alocarea a 1h suplimentară pentru robotică aplicată pe specialitate în CS, în clasele IX-XII;
 - 2. Distribuția orelor în cadrul CS (pag. 70) - alocarea a 6h pregătire teoretică, 4h laborator (aplicații), 6h instruire practică la Aria Tehnologii;
- ✦ Filieră vocațională, profilul artistic, specializarea MUZICĂ:
 - 3.8.3 Distribuția orelor în cadrul CS - Secția teoretică (pag. 83) - Suplimentarea alocării orare pentru Istoria muzicii + separarea disciplinei "Instrument secundar" + înlocuire "Pian complementar" cu instrument la alegere + înlocuirea orei de "Contrapunct" cu a doua oră de "Istoria muzicii", la clasele XI-XII;
- ✦ Filieră vocațională, profilul artistic, specializarea ARTE PLASTICE, ARTE DECORATIVE ȘI DESIGN:
 - 3.10.2 Detaliere CDEOȘ (pag. 89) - creșterea alocării orare pentru "Procesarea computerizată a imaginii" (CDEOȘ), compensată de scăderea alocării "Laboratorul artistic complementar" (CDEOȘ);
- ✦ Filieră vocațională, profil pedagogic, specializarea PEDAGOGIA EDUCAȚIEI TIMPURII:
 - 3. Distribuția orelor în cadrul CS. Orientări tematice generale privind programele școlare pentru disciplinele de specialitate (pag. 104-105) - scăderea alocării orare pentru "Psihopedagogia jocului și elemente de educație în aer liber" și pentru "Practică pedagogică" (CS), respectiv comasarea unor discipline în "Educație incluzivă și drepturile copilului", pentru a compensa introducerea "Matematică", "Matematică și elemente de aritmetică" și "Educație muzicală și educație plastică" (CS);
 - 2. Detaliere CDEOȘ (orientativ, cu definitivare în urma consultării publice) (pag. 104) - introducerea "Elemente de practică gramaticală a limbii române" și "Elemente de istoria și geografia României" + reprogramarea "Proiecte și parteneriate în educația timpurie" (CDEOȘ);
- ✦ Filieră vocațională, profil pedagogic, specializarea PEDAGOGIA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI PRIMAR:
 - Distribuția orelor în cadrul CS. Orientări tematice generale privind programele școlare pentru discipline de specialitate (pag. 107-108) - scăderea alocării orare pentru "Practică pedagogică" și "Didactici inovative și alternative educaționale" (CS), pentru a compensa introducerea "Matematică" și "Educație muzicală și educație plastică" și (CS) + Introducerea / reformularea disciplinelor "Istorie și didactica specialității istorie" și "Geografie și didactica specialității geografie" + modificarea alocării "ȘTIAM" (CS) și a "Educație prin artă" (CDEOȘ);
 - 2. Detaliere CDEOȘ (orientativ, cu definitivare în urma consultării publice) (pag. 107) - Introducerea "Elemente de practică gramaticală a limbii române" și "Elemente de istoria și geografia României".

Cap. 4.2: Propuneri de îmbunătățire, cu detalieri, argumentare și fundamentare:

Partea I: Analiză și observații privind justificarea propunerii - aferentă Secțiunii 2 - Notă Generală - Proiecte ale planurilor-cadru pentru învățământul liceal cu frecvență de zi, a documentului pus în consultare publică de Ministerul Educației și Cercetării - pag. 9-20 ale acestui document;

Partea a II-a: Analiză și observații legate de structura planurilor-cadru pe filiere - aferentă Secțiunii 3 - Proiecte ale planurilor-cadru pentru învățământul liceal cu frecvență zi, a documentului pus în consultare publică de Ministerul Educației și Cercetării - pag. 21-38 ale acestui document:

Filiera teoretică - pag. 21-28;

Filiera tehnologică - pag. 28;

Filiera vocațională - profilul artistic - pag. 28-31;

Filiera vocațională - profilul pedagogic - pag. 31-38;

În centralizarea de propuneri ce urmează sunt menționate secțiunea, titlul / punctul și subiectul, respectiv pagina aferentă din documentul de proiecte ale planurilor-cadru pus în consultare publică, la care observațiile comunității MERITO fac referire.

Partea I: Analiză și observații privind justificarea propunerii - aferentă Secțiunii 2 - Notă Generală - Proiecte ale planurilor-cadru pentru învățământul liceal cu frecvență de zi, a documentului pus în consultare publică de Ministerul Educației și Cercetării, cu menționarea paginajului specific:

Titlu / Secțiune vizată	D.10 Monitorizare și revizuire (pag. 11)
Formulare actuală / tabel	Nu este cazul
Propunere de îmbunătățire / Soluție	Propunem crearea unui sistem național de raportare anuală privind impactul curriculumului, pe baza unor evaluări standardizate și cu indicatori clari (feedback de la profesori, elevi, părinți, rezultate la examene).
Argumente de fundamentare și justificare a propunerii	O monitorizare concretă este esențială pentru ajustarea rapidă a problemelor și evitarea eșecului reformei.
Titlu / Secțiune vizată	2.2 Profilul specific de formare – element de identitate a filierelor și profilelor din învățământul liceal (pag. 12-16)
Formulare actuală / tabel	Profilul specific al absolventului
Propunere de îmbunătățire / Soluție	Propunere de corectare: "Profil Real" în loc de "Teoretic", respectiv "Profil Tehnic" în loc de "Tehnologic" - în schema de la pag. 16 (conf. art. 33, alin. (2) din Legea 198/2023);
Argumente de fundamentare și justificare a propunerii	-
Titlu / Secțiune vizată	2.2 Profilul specific de formare – element de identitate a filierelor și profilelor din învățământul liceal (pag. 12-16)
Formulare actuală / tabel	Profilul specific al absolventului

<p>Propunere de îmbunătățire / Soluție</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Considerăm necesară și utilă introducerea profilurilor de formare complete ale absolvenților pentru fiecare filieră și profil în Secțiunea 2.2 (prin reorganizarea secțiunii 2.2. de la pag. 12-16 și completarea profilurilor specifice incluse în această secțiune cu profilul de formare din Anexa la O.M.E. nr. 6731/2023 inclus în Anexa nr. 2, pag. 191-194); 2. Propunem introducerea în Secțiunea 2.2 Raportarea planurilor-cadru de învățământ la profilul de formare al absolventului de liceu și la profilul specific definit pentru fiecare dintre filierele și profilurile din învățământul liceal a unui <u>tablou sintetic de corelare</u> a competențelor cheie din profilul de formare al absolventului de liceu cu disciplinele din trunchiul comun al planurilor-cadru de învățământ, conform propunerii de tabel de mai jos.
<p>Argumente de fundamentare și justificare a propunerii</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Propunerea de mai jos (pag. 6-15), privind introducerea profilurilor de formare <u>complete</u> ale absolvenților pentru fiecare filieră și profil în Secțiunea 2.2, conține textul reformulat și completat. Considerăm necesară introducerea profilurilor de formare <u>integrale</u> ale absolvenților fiecărei filiere, respectiv ale fiecărui profil din învățământul liceal, în secțiunea 2.2 din documentul Planurile-cadru pentru învățământul liceal pentru a oferi o imagine cuprinzătoare și completă care să descrie profilul absolventului fiecărui profil. Această secțiune va conține, pentru fiecare filieră și profil din învățământul liceal, profilul general de formare corespunzător trunchiului comun și profilul specific corespunzător curriculumului de specialitate, adică detalierea pentru toate componentele obligatorii ale curriculumului pentru liceu: <ul style="list-style-type: none"> - competențele-cheie corespunzătoare celor 8 domenii de competențe-cheie; - descriptorii atributelor prioritare; - descriptorii competențelor de specialitate pentru filierele teoretică și vocațională, respectiv descriptorii rezultatelor învățării pentru filiera tehnologică. <p>Această secțiune astfel reorganizată și completată va constitui un instrument util pentru:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Facilitarea citirii și înțelegerii corecte a documentului de către toți utilizatorii; - Elaborarea programelor școlare; - Elaborarea ghidurilor și recomandărilor metodologice; - Elaborarea sistemelor, mecanismelor și instrumentelor calitative și cantitative de evaluare; - Structurarea examenelor naționale și elaborarea probelor de examen; - Proiectarea didactică. 2. Considerăm că, după prezentarea și descrierea profilurilor de formare <u>complete</u> ale absolvenților fiecărei filiere, respectiv ale fiecărui profil din învățământul liceal, este necesară introducerea unui <u>tablou sintetic de corelare</u> a competențelor-cheie din profilul de formare al absolventului de liceu cu disciplinele din trunchiul comun al planurilor-cadru de învățământ pentru a evidenția măsura în

	<p>care fiecare disciplină din trunchiul comun contribuie la formarea, dezvoltarea și consolidarea fiecărui domeniu de competențe-cheie din profilul de formare al absolventului de liceu.</p> <p>Acest tablou de corelare are o utilitate evidentă în primul rând pentru elaborarea programelor școlare.</p> <p>În plus, tabelul de corelare a competențelor-cheie cu disciplinele din trunchiul comun va constitui un instrument util pentru:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Facilitarea citirii documentului și înțelegerii corecte a raportului între competențele-cheie din profilul de formare al absolventului și disciplinele din trunchiul comun de către toți utilizatorii documentului; - Elaborarea ghidurilor și recomandărilor metodologice; - Elaborarea sistemelor, mecanismelor și instrumentelor calitative și cantitative de evaluare; - Structurarea examenelor naționale și elaborarea probelor de examen; - Proiectarea didactică.
Titlu / Secțiune vizată	2.7.3. Segmente curriculare - raportare la prevederile legii, complementaritate - CS (Curriculum de specialitate) (pag. 26)
Formulare actuală / tabel	Curriculum de specialitate - nu este prevăzut explicit de lege
Propunere de îmbunătățire / Soluție	Propunere de explicitare a conceptului: Considerăm necesar ca CS să conțină discipline / domenii de studiu / module de pregătire care sunt obligatorii pe durata întregului parcurs școlar pentru toți elevii înscriși la respectiva specializare, după caz, și la nivelul unui profil.
Argumente de fundamentare și justificare a propunerii	În condițiile în care curriculum de specialitate este o noutate pe care legea nu o prevede în mod expres și în lipsa clarificării insistente a faptului că disciplinele / domeniile de studiu / modulele de pregătire din curriculumul de specialitate au același caracter OBLIGATORIU ca și disciplinele / domeniile de studiu / modulele de pregătire din Trunchiul comun, în mass-media și în discursul public se vehiculează foarte frecvent ideea că respectivele discipline / domenii de studiu / module de pregătire sunt "opționale", fapt ce dezinformează, inflamează și deturneză contraproductiv dezbaterile despre o "gâlceavă a disciplinelor".
Titlu / Secțiune vizată	2.7.3. Segmente curriculare - raportare la prevederile legii, complementaritate - CS (Curriculum de specialitate) (pag. 26)
Formulare actuală / tabel	<p>Discipline prevăzute explicit de lege:</p> <ul style="list-style-type: none"> - *Religia - **Istoria evreilor. Holocaustului - **Istoria comunismului din România <p>teme care se studiază obligatoriu/integrate în discipline obligatorii (cf. art. 88, alin. (10))</p> <p>*Cu accent pe educație religioasă, cu implicații moral-etice, istoria religiilor și toleranță (anti-extremism)</p> <p>**De analizat în timpul dezbaterilor dacă rămân discipline sau unități de învățare predefinite</p>
Propunere de îmbunătățire /	1. Propunem includerea celor 2 teme ca "unități de învățare predefinite" în disciplina Istorie. În cazul în care se va decide abordarea

Soluție	<p>modulară în elaborarea programelor școlare, Istoria comunismului și Istoria evreilor. Holocaustul ar trebui să constituie module distincte în cadrul disciplinei Istorie.</p> <p>2. Propunem reducerea numărului de ore de Religie la 0,5 h în TC pe toți cei 4 ani.</p>
Argumente de fundamentare și justificare a propunerii	<p>1. Pe lângă argumentele de natură științifică aduse de specialiștii în domeniu, "Istoria comunismului" și "Istoria evreilor. Holocaustul" nu pot constitui discipline școlare, deoarece nu corespund pe deplin criteriilor și normelor de definire a unei discipline școlare în învățământul preuniversitar. Conform DEX, disciplina școlară este definită ca fiind: "Ramură a unei științe, a unui domeniu de cercetare sau de activitate, caracterizată prin obiect de studiu propriu, metode de cercetare specifice și un ansamblu de cunoștințe sistematice."</p> <p>Statuarea "Istoriei comunismului" și "Istoriei evreilor. Holocaustul" ca discipline de sine stătătoare presupune o decupare și singularizare artificială a acestor două segmente din disciplina Istorie, ceea ce poate induce ideea că aceste două fenomene istorice (comunismul și holocaustul) ar putea să fie excluse din studiul disciplinei Istorie în anii anteriori, fiind studiate în clasele a XI-a și a XII-a ca discipline separate.</p> <p>În plus, nici la nivel universitar, în planurile de învățământ ale programelor de licență, nu se găsesc disciplinele "Istoria comunismului" și "Istoria evreilor. Holocaustul" (a se vedea, de exemplu: https://istorie.unibuc.ro/facultate/programe/planuri-de-invatamant/)</p> <p>2. Religia este singura disciplină care se studiază cu regim special. Deși este obligatorie prin lege, apare în TC, participarea la ore a elevilor este facultativă. Deși apare în TC pe durată a 13 ani consecutivi, doar acum a fost introdusă, prin lege, ca probă de Bacalaureat, dar și ea cu regim la alegere cu alte discipline care se studiază diferit. Cu excepția cultului ortodox, celelalte culte abordează diferit această obligație. Unele culte oferă adeverință de participare a elevului la programe, altele oferă note, altele trimit profesori de religie câteva ore/an etc. Unii elevi decid să nu frecventeze orele, iar acest lucru creează mari dificultăți de organizare atât a orarului, cât și a supravegherii acestor elevi în anumite intervale orare.</p> <p>Există și alte discipline care susțin formarea unora dintre competențele vizate de această disciplină, din aria artelor, iar acestea sunt deja predate cu 0,5 h / săptămână.</p>
Titlu / Secțiune vizată	2.7.5. TC (Trunchi comun)
Formulare actuală / tabel	Limba și literatura română în Trunchiul Comun are prevăzute 2 ore la clasa a XI-a și a XII-a
Propunere de îmbunătățire / Soluție	Propunem alocarea a cel puțin 3 ore de Limba și literatura română în trunchiul comun, în fiecare an de studiu.
Argumente de fundamentare și justificare a propunerii	<p>Disciplina Limba și literatura română are ca mize: formarea competenței de comunicare și crearea profilului identitar-cultural, care se înscriu perfect în profilul absolventului.</p> <p>În primul rând, problema analfabetismului funcțional și a modului în care utilizăm corect limba română se combate prin dezvoltarea</p>

	<p>competenței de comunicare. Aceasta presupune receptare și producere de text oral și scris, incluzând cunoștințele de gramatică. Astfel, discutăm de cel puțin 4 subcomponente care au nevoie de timp pentru a se forma într-un mod integrat. Menționăm explicit integrat, pentru că, dacă luăm în considerare studiile publicate în ultimii ani, acestea demonstrează că studiul gramaticii în liceu naște discuții extrem de vii (Halliday, (2003; 2004), Van Gelderen (2005), Carter and McCarthy's (2006), Fearn & Farnan (2007), Derewianka & Jones, (2010), Macken-Horarik (2011), Myhill et al, (2012), Jones et al, (2013)), neavând impactul dorit (Sundby, Rødnes, 2023). Totodată, acestea coroborate cu studiile de literație pentru limbi cu ortografia transparentă, precum e limba română, nu ar avea nevoie de intervenție și la nivel liceal, ceea ce ne determină să propunem o revizitare a modului în care se dezvoltă domeniul lingvistic în primar și gimnaziu pentru a putea avea competențe coerente în gimnaziu și liceu (Caravolas, M., Lervag, A., Defior, S., Malkoa, S., Hulme, C., 2013). În al doilea rând, pentru dezvoltarea profilului identitar și cultural, liceul este integral răspunzător și este aplicat prioritar pe competența de lectură literară. Pentru acest profil sunt esențiale valorile consacrate: premoderne, moderne și postmoderne, proiectate pe fundalul culturii europene. Văzând fenomenul literar în dinamică și adoptând un model curricular care să ne sincronizeze cu celelalte limbi materne europene, referindu-ne la modelul cultural și la cel al dezvoltării personale (cf. Alina Pamfil, 2016, Kroon, M. Spotti, 2024), este nevoie de timp pentru a se forma competențele, fiind procese de comprehensiune și de interpretare care implică abstractizare și strategii care nu se pot realiza în 2 ore (Theo Witte, Tanja Janssen, Gert Rijlaarsdam, 2024). Din acest motiv, celelalte sisteme au decis studiul a 4 sau 5 ore: Polonia, Italia, Franța, Germania, Marea Britanie, Estonia, Republica Moldova (Cf. Eurydice).</p> <p>Așadar, într-un context curricular în care disciplina și-a diminuat enorm din consistență sub influența examenului de Bacalaureat și a lipsei de racordare la noile cercetări, e momentul să ne resincronizăm cu disciplinele materne din Europa. Susținem această idee pentru că în istoria disciplinei doar în comunism am avut o sincopă, iar în restul timpului, am fost mereu în consonanță (A. Pamfil, 2007). În plus, în contextul social actual e mai mult ca necesar să apelăm la literatură, discursul privilegiat prin care se poate modela viziunea elevilor asupra valorilor și care invită la reflecție asupra fundamentului identitar și asupra lumii.</p>
Titlu / Secțiune vizată	2.7.5. TC (Trunchi comun) (pag. 28)
Formulare actuală / tabel	<p>- se constituie dintr-un număr de 15 discipline la fiecare dintre clasele a IX-a și a X-a (la care se adaugă, după caz, limba și literatura maternă), cu reprezentare în toate cele 7 arii curriculare, respectiv dintr-un număr de 9 discipline la fiecare dintre clasele a XI-a și a XII-a (la care se adaugă, după caz, limba și literatura maternă), cu reprezentare în 5 arii curriculare, cu un buget total de 2138 de ore/liceu (2494 de ore/liceu, incluzând limba și literatura maternă), calculat prin raportare la o structură standard a anilor de studiu liceal, cu un total de 142 de săptămâni de cursuri,</p>
Propunere de îmbunătățire / Soluție	<p>CDEOȘ să devină o extindere a CS cu 2-5 ore (pentru bilingv sau intensiv), respectiv cu 5-8 ore pentru teoretic uman, neilingv sau real neintensiv cu posibilitatea exprimării de către elevi a opțiunilor lor pentru studiarea disciplinelor din CS.</p> <p>O clasificare de felul acesta pentru filiera teoretică, profil real, ambele specializări:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - Opțional de aprofundare conform profilului: elevii aleg două din disciplinele: Matematică, Fizică, Chimie, Biologie, Informatică, pe care să le studieze mai multe ore, pe două nivele mediu sau avansat. - Opțional de aprofundare sau disciplină nouă, opus profilului: din disciplinele din TC anterior sau CS anterior sau prezent, elevii aleg o disciplină pe care să o studieze fie mai multe ore, fie să o reia (Istorie, Geografie, Religie, Socio-umane) - Opțional din oferta națională, din care pot alege o disciplină din cele pe care le poate oferta școala, în funcție de resursele existente și interesele lor. <p>O clasificare de felul acesta pentru filiera teoretică, profil uman, ambele specializări:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opțional de aprofundare conform profilului: elevii aleg două din disciplinele: Istorie, Geografie, Socio-umane pe care să le studieze mai multe ore, pe două nivele mediu sau avansat. Aceste discipline ar avea atunci alocate mai multe ore pe săptămână și ar corespunde interesului elevilor, fie pentru pregătirea în vederea promovării bacalaureatului, fie pentru pregătirea în vederea continuării studiilor la universitate. - Opțional de aprofundare, opus profilului: din disciplinele din TC anterior (Matematică, Fizică, Chimie, Biologie), elevii aleg o disciplină pe care să o studieze în vederea promovării bacalaureatului sau din TC sau CS actual (Istorie, Geografie, Socio-umane, Religie), pentru pregătirea în vederea continuării studiilor universitare - Opțional din oferta națională, din care pot alege o disciplină din cele pe care le poate oferta școala, în funcție de resursele existente și interesele lor.
Argumente de fundamentare și justificare a propunerii	<p>Considerăm că fragmentarea disciplinară cauzată de CDEOȘ nu este în interesul superior al elevului.</p> <p>Conform lui Vygotsky (1978, „ZPD - Zone of Proximal Development”), învățarea eficientă are loc în etape progresive, în funcție de nivelul de dezvoltare a elevului. Introducerea bruscă a unui număr mare de ore opționale poate deveni ineficientă dacă elevii nu au fost antrenați anterior să își gestioneze alegerile pe criterii corecte. În plus, studiile UNESCO (2021, „Reimagining Our Futures Together”) recomandă un sistem de învățare modulară progresivă, cu accent pe personalizare și flexibilitate adaptată capacităților elevilor.</p>
Titlu / Secțiune vizată	2.7.5. TC (Trunchi comun) (pag. 29)
Formulare actuală / tabel	Numărul de ore alocate din segmentul TC - eroare de calcul
Propunere de îmbunătățire / Soluție	În tabelul de la pagina 29, calculele de ore sunt pe întregul an școlar, dar fără a scădea cele 2 săptămâni Școala Altfel și Săptămâna verde. Deci, la 34 săpt. x 3 ani + 32 săpt. x 1 an= 134 ore la disciplină calculată la 1h/săpt. Eroarea se continuă pe paginile următoare.
Argumente de fundamentare și justificare a propunerii	E necesară recalcularea pentru că în construcția programelor se va ține cont și de numărul de ore alocate / disciplină / an și nu este indiferent dacă la o disciplină lipsesc aceste săptămâni sau nu.
Titlu / Secțiune vizată	2.7.5. TC (Trunchi comun) - Direcții de dezvoltare a programelor școlare pentru disciplinele cu alocare orară din TC (pag. 36)
Formulare actuală / tabel	Direcții de dezvoltare a programelor școlare pentru disciplinele cu alocare orară din TC

Propunere de îmbunătățire / Soluție	<p>Dezvoltarea programelor școlare pentru fiecare disciplină din TC se va face pe baza unui Modelul curricular al disciplinei, ca document de politică educațională cu rol de declarație de principii și de cadru conceptual și normativ.</p> <p>În lipsa unui Cadru de Referință pentru Curriculum Național actualizat, un astfel de document de politică educațională poate fi inclus în capitolul "Cadrul conceptual – Principii și repere de construcție curriculară" al planurilor-cadru pentru învățământul liceal.</p> <p>Propunere de structură a modelului curricular al disciplinei pentru disciplinele din TC:</p> <p>Introducere</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Specificul disciplinei 2. Scopul și finalitățile disciplinei <p>II. Principii și structură</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Principiile modelului curricular 2. Structura pe verticală și particularitățile curriculumului 3. Principii de elaborare a programelor școlare 4. Structura programelor școlare; componentele programelor școlare <p>III. Competențele-cheie relevante pentru disciplină</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Competențe-cheie vizate direct 2. Competențe-cheie vizate indirect 3. Integrarea competențelor-cheie în studiul disciplinei <p>IV. Organizarea internă a disciplinei pe niveluri de învățământ</p> <p>V. Modalități de abordare didactică a procesului de învățare-predare-evaluare</p>
Argumente de fundamentare și justificare a propunerii	<p>În cazul fiecărui domeniu al cunoașterii există diferențe semnificative între știința domeniului și disciplina școlară corespunzătoare acestuia. Aceasta impune elaborarea unui model curricular a disciplinei pentru a delimita și structura în scop didactic domeniul respectiv.</p>
Titlu / Secțiune vizată	<p>2.7.5. TC (Trunchi comun) - Direcții de dezvoltare a programelor școlare pentru disciplinele cu alocare orară din TC (pag. 36)</p>
Formulare actuală / tabel	<p>Direcții de dezvoltare a programelor școlare pentru disciplinele cu alocare orară din TC - Aria curriculară Matematică și științe ale naturii</p>
Propunere de îmbunătățire/ Soluție	<p>Introducerea unei discipline integratoare "Științe integrate" - Alocare: 1 oră/săptămână</p>
Argumente de fundamentare și justificare a propunerii	<p>Introducerea acestei discipline pentru toți elevii ar fi în concordanță cu evoluțiile pe plan european, cu accentul declarat pe abordările integrate (cf. pp. 10-11), cu principiul corelării abordărilor disciplinare cu cele de tip multi-, pluri, inter- și transdisciplinar enunțat în Anexa 1, la p. 170 și detaliat la pp. 180-182, cu abordarea interdisciplinară, cu accentul declarat pe ȘTIAM, și, nu în ultimul rând, cu "Direcții de dezvoltare a programelor școlare pentru disciplinele cu alocare orară din TC", aria Matematică și Științe ale Naturii (cf. pp. 36-</p>

	<p>37).</p> <p>Studierea disciplinei "Științe integrate" ar avea avantaje evidente pentru pregătirea pentru viață și pentru dezvoltarea competențelor transversale, a proceselor cognitive de nivel superior și a capacității integrative a elevilor, și ar corespunde nivelului de dezvoltare cognitivă a acestora.</p> <p>Programe de reconversie profesională a unor profesori de științe ale naturii (Fizică, Biologie, Chimie) ar asigura resursa umană calificată pentru predarea acestei discipline.</p>
Titlu / Secțiune vizată	2.9. CDEOȘ (curriculum la decizia elevului din oferta școlii), (pag. 43-48)
Formulare actuală / tabel	<p>2.9.2. Principalele categorii de opțiunile din CDEOȘ sunt:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opțional de aprofundare – are ca scop realizarea unui parcurs suplimentar pentru dezvoltarea competențelor specifice prevăzute de programa școlară a unei discipline obligatorii, prin noi activități de învățare; acesta nu necesită programă școlară nouă; - opțional ca disciplină nouă/domeniu nou de studiu – opțional care introduce o disciplină nouă față de cele incluse în trunchiul comun/în curriculum de specialitate sau introduce noi domenii/teme corespunzătoare unei discipline din trunchiul comun/curriculum de specialitate sau le dezvoltă pe cele existente; acesta necesită programă școlară nouă; - opțional integrat – opțional structurat din perspectiva domeniilor de cunoaștere, în jurul unei teme integratoare pentru o anumită arie curriculară sau pentru mai multe arii curriculare; acesta necesită programă școlară nouă. <p>După nivelul la care se elaborează programele școlare și de constituire a ofertei, opțiunile de tip disciplină nouă/integrat sunt de două categorii:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opțiunile în oferta națională, cu programă școlară elaborată, după caz, în cadrul grupurilor de lucru specifice, constituite la nivelul Ministerului Educației și Cercetării, sau inițiată de alte instituții reprezentative/în cadrul unor proiecte educaționale de interes național, aprobată prin ordin al ministrului educației și cercetării; - opțiunile în oferta regională/locală/a unității de învățământ, cu programă școlară elaborată la nivel regional/local/al unității de învățământ, cu respectarea structurii programelor școlare pentru disciplinele din TC. <p>2.9.3. Plajă orară CDEOȘ</p> <ul style="list-style-type: none"> - fixează un număr minim de ore obligatorii pentru acest segment curricular, în care sunt incluse implicit/explicit discipline cu alocare orară și prin care se asigură, după caz, cel puțin o oră/săptămână/an școlar pentru studiul unor opțiunile din oferta națională; - fixează un număr maxim de ore pentru acest segment curricular; - după caz, asigură numărul necesar de ore pentru clase cu predare intensiv/bilingv, conform prevederilor Legii învățământului preuniversitar nr. 198/2023

<p>Propunere de îmbunătățire</p>	<p><u>În completarea direcțiilor pe care le considerăm necesare de urmat, în introducerea acestui document de analiză (pag. 2-4), propunem renunțarea la mecanismele de opțiune de tip CDEOȘ și extinderea CS cu 2-5 ore (pentru profilurile bilingv sau intensiv), respectiv cu 5-8 ore cu posibilitatea opțiunii elevilor pentru studierea anumitor discipline dintr-un cadru fix (CS)</u></p> <p>De exemplu: pentru filiera teoretică, profil real, ambele specializări, oferta școlii s-ar constitui astfel</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opțional de aprofundare conform profilului: elevii aleg două din disciplinele: Matematică, Fizică, Chimie, Biologie, Informatică, pe care să le studieze mai multe ore, pe două nivele mediu sau avansat. Aceste discipline ar avea atunci alocate mai multe ore pe săptămână și ar corespunde interesului elevilor, fie pentru pregătirea în vederea promovării bacalaureatului, fie pentru pregătirea în vederea continuării studiilor la universitate. - Opțional de aprofundare sau disciplină nouă, opus profilului: din disciplinele din TC anterior sau CS anterior sau prezent, elevii aleg o disciplină pe care să o studieze fie mai multe ore, fie să o reia (Istorie, Geografie, Religie, Socio-umane) - Opțional din oferta națională, din care pot alege o disciplină din cele pe care le poate oferta școala, în funcție de resursele existente și interesele lor. <p>De exemplu: pentru filiera teoretică, profil uman, ambele specializări, oferta școlii s-ar constitui astfel</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opțional de aprofundare conform profilului: elevii aleg două din disciplinele: Istorie, Geografie, Socio-umane pe care să le studieze mai multe ore, pe două nivele mediu sau avansat. Aceste discipline ar avea atunci alocate mai multe ore pe săptămână și ar corespunde interesului elevilor, fie pentru pregătirea în vederea promovării bacalaureatului, fie pentru pregătirea în vederea continuării studiilor la universitate. - Opțional de aprofundare, opus profilului: din disciplinele din TC anterior (Matematică, Fizică, Chimie, Biologie), elevii aleg o disciplină pe care să o studieze în vederea promovării bacalaureatului sau din TC sau CS actual (Istorie, Geografie, Socio-umane, Religie), pentru pregătirea în vederea continuării studiilor universitare - Opțional din oferta națională, din care pot alege o disciplină din cele pe care le poate oferta școala, în funcție de resursele existente și interesele lor.
<p>Argumente de fundamentare și justificare a propunerii</p>	<p>O limitarea a bazinului de selecție a opționalelor ar putea genera învățarea aprofundată sau remedială sau pentru performanță înaltă sau avansată la anumite discipline fie pentru pregătirea pentru examenul de Bacalaureat, fie pentru competiții naționale sau internaționale, fie pentru continuarea studiilor la universitate.</p>
<p>Titlu / Secțiune vizată</p>	<p>2.9. CDEOȘ (curriculum la decizia elevului din oferta școlii) (pag. 43-48)</p>
<p>Formulare actuală / tabel</p>	<p>Nu este cazul</p>
<p>Propunere de îmbunătățire</p>	<p>Necesită abordare strategică pentru a facilita implementarea Pentru implementarea cu succes în școli, indiferent dacă se păstrează propunerea inițială privitoare la CDEOȘ sau alta, considerăm</p>

	<p>necesare:</p> <ol style="list-style-type: none"> modificarea legislației cu privire la contracte de muncă pe perioade determinate, part-time, plata cu ora; modificarea prevederilor privitoare la numărul de elevi / grupă minim - maxim în conformitate cu nr. de elevi admis de 26 / clasă; modificarea prevederilor cu privire la programul orar 8-15 (momentan nu se admite, decât cu aprobare de la ISJ). Pentru a rezolva problema spațiului unele clase ar putea începe de la 8, altele de la 9 sau chiar 10. eliminarea cutumei (acolo unde mai există) care interzice, dacă disciplina are 2 ore pe săptămână, să fie făcute consecutiv în aceeași zi și să se permită predarea modulară, generalizat, nu doar pentru școlile pilot;
Titlu / Secțiune vizată	2.11. Temele prevăzute în art. 88, alin. 10, din Legea învățământului preuniversitar nr. 198/2023
Formulare actuală / tabel	Linia 15: Gândire critică, Coloana Arte
Propunere de îmbunătățire	Adăugarea disciplinei Educație muzicală
Argumente de fundamentare și justificare a propunerii	<p>Educația muzicală joacă un rol esențial în dezvoltarea gândirii critice, deoarece implică procese cognitive complexe și abilități analitice precum:</p> <ol style="list-style-type: none"> Analiză și interpretare: Studiarea muzicii necesită o înțelegere profundă a structurilor melodice, armonice și ritmice. Elevii sunt puși în situația să analizeze compoziții muzicale din diferite epoci și din diferite genuri, să identifice modele și să interpreteze intențiile compozitorului. Acest proces stimulează gândirea critică. Rezolvarea de probleme: Cântatul la un instrument sau participarea la activități muzicale în grup necesită luarea rapidă de decizii și adaptare la schimbări. De exemplu, un muzician trebuie să ajusteze interpretarea în funcție de dinamica grupului sau să găsească soluții creative la provocări tehnice. Aceste situații îi ajută pe elevi să dezvolte abilități de rezolvare a problemelor și să gândească flexibil. Evaluare și feedback: În educația muzicală, elevii primesc constant feedback despre performanța lor și sunt încurajați să se autoevalueze. Acest proces îi învață să reflecte asupra propriilor acțiuni, să identifice punctele forte și cele slabe și să îmbunătățească continuu. Astfel, ei dezvoltă o gândire critică orientată spre îmbunătățirea personală. Contextualizare istorică și culturală: Studiarea muzicii implică și înțelegerea contextului istoric, social și cultural în care a fost creată. Elevii învață să facă conexiuni între muzică și societate, să evalueze influențele și să recunoască diversitatea culturală. Aceasta le dezvoltă capacitatea de a analiza lumea din perspectiva unor contexte mai largi. Creativitate și inovație: Educația muzicală încurajează explorarea și experimentarea, ceea ce stimulează gândirea creativă. Prin compunere sau improvizație, elevii învață să gândească în afara cutiei și să își exprime ideile în moduri unice. Această abordare creativă este esențială pentru gândirea critică, deoarece implică evaluarea alternativelor și luarea de decizii inovatoare.

Titlu / Secțiune vizată	2.12.1. Predarea în regim intensiv / bilingv (pag. 51)
Formulare actuală / tabel	<p>Precizarea existentă în text, la bulina 4 (pag. 51): <i>”- în situația existenței bugetului de timp alocat segmentului flexibil al curriculumului de specialitate, predarea intensivă a unei discipline/unor discipline de specialitate se poate face nu numai la limbi moderne sau informatică, decizia aparținând școlii, cu obligația de încadrare a studiului intensiv în numărul de ore alocat CS flexibil”</i> este destul de confuză și nu evidențiază în mod destul de clar și explicit condițiile (de ex. sursa orelor alocate, posibilitatea organizării activităților didactice pe grupe de elevi) în care se pot organiza clase cu predarea intensivă a unei alte discipline/unor alte discipline de specialitate, așa cum sunt precizate aceste aspecte pentru clasele cu predare în regim intensiv a limbilor moderne și a informaticii.</p>
Propunere de îmbunătățire	<p>Considerăm necesară existența unei metodologii care să stabilească cu claritate mecanismele prin care planul de școlarizare al unei școli include studiul intensiv al unei discipline, într-o manieră similară cu cea de construire a ofertei școlii pentru CDEOȘ. Metodologia ar trebui să includă o serie de criterii de performanță pentru înființarea disciplinelor intensive, ce țin de formarea profesorilor, performanțele elevilor, interesul acestora etc.</p> <p>De asemenea, sunt necesare precizări concrete privind sursa orelor alocate studiului intensiv al acestor discipline și, dacă este cazul, privind posibilitatea de desfășurare a activității didactice asociate anumitor ore din CS pe grupe de elevi, la fel ca în cazul claselor cu predare a disciplinei Informatică în regim intensiv.</p>
Argumente de fundamentare și justificare a propunerii	<ul style="list-style-type: none"> - la clasele cu predare a unei limbi moderne în regim intensiv/bilingv, activitatea didactică asociată respectivei limbi moderne, pentru anumite ore din CS, se desfășoară pe grupe de elevi, conform precizărilor metodologice; - la clasele cu predare a unei limbi moderne în regim bilingv, cel puțin o treime din disciplinele nonlingvistice se studiază în limba modernă respectivă; - la clasele cu predare a informaticii în regim intensiv, activitatea didactică asociată anumitor ore din CS se desfășoară pe grupe de elevi, conform precizărilor incluse în programele școlare asociate disciplinei; pentru clasele cu acest specific, ora de TIC este integrată studiului intensiv al informaticii; orele suplimentare pentru predarea intensivă a informaticii se asigură, după caz, din segmentul flexibil al curriculumului de specialitate și/sau din CDEOȘ; - în situația existenței bugetului de timp alocat segmentului flexibil al curriculumului de specialitate, predarea intensivă a unei discipline/unor discipline de specialitate se poate face nu numai la limbi moderne sau informatică, decizia aparținând școlii, cu obligația de încadrare a studiului intensiv în numărul de ore alocat CS flexibil; - în situația claselor cu predare a unei limbi moderne în regim bilingv, care funcționează în baza unor acorduri bilaterale, precizările pentru planurile-cadru de învățământ pentru acest specific vor fi elaborate după încheierea etapei de consultare publică, în completarea notei generale și, după caz, a notelor specifice.

Titlu / Secțiune vizată	2.13 Flexibilizare orară (pag. 54)
Formulare actuală / tabel	<p>Alocarea orară prevăzută în planurile-cadru, de tipul nr. ore/săptămână, permite:</p> <ul style="list-style-type: none"> - determinarea bugetelor totale de timp destinat procesului de predare-învățare-evaluare, pentru fiecare disciplină/modul, fiind un reper pentru elaborarea viitoarelor programe școlare; - normarea cadrelor didactice.
Propunere de îmbunătățire	<p>Stabilirea unui număr maxim de ore pe zi, pentru a evita încărcarea excesivă. Introducerea unor modele de organizare a orarului, adaptabile la fiecare școală, dar cu principii de bază uniforme.</p>
Argumente de fundamentare și justificare a propunerii	<p>Flexibilitatea trebuie să fie reglementată pentru a nu deveni o sursă de stres și dezechilibru pentru elevi și profesori.</p>

Partea a II-a: Analiză și observații legate de structura planurilor-cadru pe filiere - aferentă **Secțiunii 3 - Proiecte ale planurilor-cadru pentru învățământul liceal cu frecvență zi**, a documentului pus în consultare publică de Ministerul Educației și Cercetării, cu menționarea paginajului specific:

FILIERĂ TEORETICĂ				
3.1. Proiect planuri-cadru pentru învățământul liceal cu frecvență zi, filieră teoretică, profil REAL, specializarea MATEMATICĂ-INFORMATICĂ				
Titlu / Secțiune vizată	Tabel general, linia Limbă și comunicare (pag. 57 - idem pag. 60, comparativ cu pag. 63, respectiv pag. 66)			
Formulare actuală / tabel	Pentru profilul real, specializarea matematică-informatică și pentru științele naturii, disciplina Limba română are alocate 3/3/2/2 ore; în timp ce pentru specializarea științe sociale sunt alocate 4/4/4/4, respectiv filologie 5/5/5/5. Cu toate acestea probă de bacalaureat la Limba română, conform legii educației propune aceeași probă A1.			
Propunere de îmbunătățire / Soluție	E necesară fie precizarea unei diferențieri la proba A1 (prin intermediul metodologiei/modificare legislativă), fie alocarea unui număr egal de ore.			
Argumente de fundamentare și justificare a propunerii	În mod ideal, ar trebui să existe o diferențiere fie în structura subiectelor (niveluri diferite de dificultate), fie în criteriile de evaluare, astfel încât să se țină cont de parcursul educațional distinct al absolvenților profilului real respectiv, umanist. Dacă această diferențiere nu există, elevii de la real, cu mai puține ore, sunt dezavantajați, ceea ce ridică probleme de echitate în evaluare.			
Titlu / Secțiune vizată	1. Precizări disciplină socio-umană (TC) (pag. 58 - idem pag. 61, specializarea ȘTIINȚE ALE NATURII)			
Formulare actuală / tabel	În principiu, indiferent de nr. de ore alocate (unde apar diferențieri funcție de profil, ordinea studierii disciplinelor Socio-umane este:			
	Clasa a IX-a	Clasa a X-a	Clasa a XI-a	Clasa a XII-a
	Logică și argumentare	Psihologie	Economie/Sociologie	Filosofie
Propunere de îmbunătățire/Soluție	Considerăm că această ordine nu este pe deplin corelată cu nivelul de dezvoltare cognitivă și emoțională a elevilor și nici nu corespunde cu interesele lor specifice. În opinia specialiștilor (Societatea Română de Filosofie) ordinea potrivită și aliniată cu principiile psihologiei vârstelor (gradul de maturizare intelectuală al elevilor de liceu) este:			
	Clasa a IX-a	Clasa a X-a	Clasa a XI-a	Clasa a XII-a
	Psihologie	Logică și argumentare	Filosofie	Economie / Sociologie
	TC 1h	TC 1h	TC 1h	TC 1h
Argumente de fundamentare și justificare a propunerii	Studiile din neuroștiințe arată că dezvoltarea cognitivă a adolescenților urmează un parcurs specific: inițial se dezvoltă capacitățile de înțelegere a perspectivelor subiective, a emoțiilor și a mecanismelor psihologice, urmate mai târziu de gândirea formală și abstractă, caracteristică logicii. <ul style="list-style-type: none"> Conform teoriei lui Jean Piaget, adolescenții ajung la stadiul operațiilor formale (capacitatea de a gândi logic și abstract) abia spre 15-16 ani, dar acest proces nu este complet la toți elevii. În schimb, conceptele de bază ale psihologiei (percepție, memorie, emoții, 			

motivație) sunt mai ușor accesibile la 14-15 ani, când elevii se află la începutul liceului.

- Logica presupune înțelegerea și aplicarea unor structuri formale de gândire, dar pentru a fi eficientă, este necesară o înțelegere a proceselor cognitive care influențează raționamentul.
- Studiarea psihologiei înaintea logicii îi ajută pe elevi să conștientizeze erorile cognitive și biasurile (de exemplu, biasul de confirmare, efectul Dunning-Kruger, iluzia adevărului) înainte de a li se preda cum să evite astfel de greșeli prin metode logice.
- Psihologia este o disciplină aplicată, ceea ce înseamnă că elevii pot recunoaște ușor beneficiile sale în viața de zi cu zi (relații, învățare, luarea deciziilor). Acest lucru le crește motivația și îi pregătește pentru abordarea unei discipline mai abstracte, cum este logica. În schimb, studiul logicii fără un context personal sau emoțional poate fi perceput ca fiind prea tehnic sau deconectat de realitatea lor, ceea ce duce la o receptare mai dificilă. Experiența mea și a altor colegi arată că predarea logicii la 14-15 ani poate genera rezistență din partea elevilor, deoarece aceasta contrazice multe dintre automatismele lor de gândire, iar când aceștia ajung la 17-18 ani, întreaga disciplină poate fi parcursă cu ușurință.
- Filosofia presupune gândire abstractă, reflecție profundă și analiză conceptuală, ceea ce o face mai potrivită pentru un stadiu în care elevii sunt în plin proces de maturizare intelectuală (clasa XI-a), în timp ce sociologia și economia sunt discipline mai aplicate și mai ancorate în realitate, fiind mai accesibile și mai relevante pentru elevii de clasa a XII-a, care sunt preocupați de viitorul lor profesional și universitar.
- În clasa a XII-a, elevii sunt stresați de examenul de bacalaureat, de admiterea la facultate și de viitorul lor profesional. În acest context, abstracțiile filosofice, discuțiile despre existență, etică sau epistemologie nu mai sunt prioritare pentru ei. În schimb, economia și sociologia oferă instrumente concrete pentru a înțelege societatea, piața muncii și sistemele economice, ceea ce îi poate ajuta să ia decizii informate despre viitorul lor.
- Filosofia oferă fundamente teoretice și metodologice pentru gândirea critică, care sunt esențiale pentru studiul sociologiei și economiei. Multe concepte sociologice și economice își au originea în gândirea filosofică (ex: contractul social la Rousseau, teoriile despre stat la Hobbes și Locke, etica muncii la Weber, conceptele despre justiție economică la Rawls etc.). Studiul filosofiei înainte ajută elevii să înțeleagă mai bine aceste idei. Sociologia și economia sunt utile pentru orientarea profesională, mai ales pentru elevii care vor să urmeze facultăți în domenii precum științe sociale, administrație publică, drept, business, marketing, finanțe etc. Unele facultăți au examene de admitere și, dacă elevii ar parcurge disciplina în anul terminal, tinerii nu ar mai avea nevoie de pregătire suplimentară pentru acest examen.

Titlu / Secțiune vizată	3. Distribuția orelor în cadrul CS (pag. 59 - idem pag. 62, specializarea ȘTIINȚE ALE NATURII)
Formulare actuală / tabel	Tabel, linia aferentă disciplinei <i>Informatică</i>

Propunere de îmbunătățire / Soluție	Pentru profilurile Matematică-informatică și Științe ale naturii, propunem ca ponderea CS la clasele a IX-a și a X-a să fie mărită (3 ore de informatică în CS și la clasele IX-X, 1 oră de biologie în CS, alături de cele 2+2 / 3+2 ore de matematică).
Argumente de fundamentare și justificare a propunerii	<p>Argumentăm această propunere, deoarece:</p> <ul style="list-style-type: none"> • în clasele a IX-a și a X-a se formează și se dezvoltă un nou mod de gândire – gândirea algoritmică, specifică informaticii și diferită de modalitățile de abordare specifice altor discipline, dar utilă tuturor acestora. În învățământul românesc, gândirea logico-matematică este construită pas cu pas începând cu educația preșcolară. Gândirea algoritmică este introdusă începând cu ciclul gimnazial, la un nivel elementar și urmează să fie dezvoltată pe parcursul liceului. Dificultățile pe care elevii le întâmpină sunt cauzate în special de numărul redus de ore. Timpul necesar pentru dezvoltarea competențelor de nivel înalt - analiză, sinteză, evaluare, precum și dezvoltarea creativității prin rezolvarea de probleme în contexte noi necesită timp și aprofundare, ghidată de profesor, în special la început. Existența a 3 ore de informatică în CS, în mod unitar pentru toate clasele IX-XII pentru profilul matematică-informatică este esențială pentru a reconstrui învățământul românesc de informatică la nivelul pe care îl impune societatea actuală. • sectorul IT reprezintă peste 8% din PIB-ul României și are un trend crescător în ultimii ani. Estimările sunt că piața muncii din România va necesita peste 1 milion de specialiști în domeniu în următorii ani, iar pregătirea acestor specialiști începe din învățământul preuniversitar. Multe țări europene investesc în educația STEM (Știință, Tehnologie, Inginerie, Matematică), crescând numărul de ore de informatică încă din ciclul primar. România trebuie să urmeze această tendință pentru a rămâne competitivă pe piața globală a muncii. • Studiarea biologiei o singură oră pe săptămână nu produce învățare de profunzime și nu oferă șanse echitabile în cazul în care elevul își schimbă specializarea după primul an de liceu. • În clasele a XI-a și a XII-a, prin dispariția disciplinei Informatică de la profilul Științe naturii nu se asigură continuitatea studiului informaticii și nu se acordă șanse reale de cercetare și utilizare a IA în medicină, bio-chimie, inginerie medicală ș.a.
Titlu / Secțiune vizată	2. Detaliere CDEOȘ (pag. 58 - idem pag. 61) - valabilă pentru toate specializările profilului Real
Formulare actuală / tabel	Tabel Exemple de discipline/module de tip opțional care pot fi incluse în oferta națională pentru învățământul liceal filiera teoretică, profilul real
Propunere de îmbunătățire / Soluție	<p>Introducerea unor discipline din sfera ariei curriculare Arte precum: Ansamblu coral, Ansamblu vocal-instrumental, Ansamblu folcloric (componentă muzicală și coregrafică), Artele spectacolului, Artele spectacolului muzical, Atelier de creație, Elemente de scenografie și costume etc.</p> <p>Introducerea unor discipline din sfera ariei curriculare Limbă și comunicare, referitoare la tehnicile de comunicare (atât în limba română, maternă, cât și în limbile moderne studiate).</p>
Argumente de fundamentare	Includerea unor astfel de propuneri care să vizeze în mod expres aria curriculară Arte are oferi elevilor de la profilul real, oportunitatea

și justificare a propunerii

de a-și cultiva pasiunile și preocupările artistice într-un mediu optim și prin intermediul unor activități de grup.

Enunțăm câteva dintre beneficiile activităților artistice în ansamblu:

- **Dezvoltarea competențelor artistice și culturale** – Participarea la activități artistice de grup (teatru, ansamblu coral, ansamblu vocal-instrumental) oferă elevilor oportunitatea de a-și dezvolta sensibilitatea artistică și de a înțelege rolul artei în diverse contexte culturale.
- **Învățarea colaborativă și creșterea gradului de integrare socială** – Arta dramatică, arta corală sunt, prin definiție, activități de echipă care stimulează comunicarea, responsabilitatea și respectul reciproc. Elevii învață să colaboreze, să își coordoneze eforturile și să își asume roluri în cadrul unui grup.
- **Autodisciplina și gestionarea emoțiilor** – Repetițiile, concertele elaborarea unei lucrări plastice îi ajută pe elevi să-și îmbunătățească concentrarea, să gestioneze stresul și să-și exprime emoțiile într-un mod constructiv.
- **Îmbunătățirea sănătății mentale și emoționale** – Arta reduce stresul, crește stima de sine și ajută la eliberarea de anxietate prin expresie artistică.
- **Stimularea creativității și a spontaneității** – Lucrul în echipă, contactul și interpretarea a lucrărilor muzicale și literare dezvoltă flexibilitatea intelectuală și capacitatea de interpretare, prin activități artistice.
- **Competențe de comunicare și gestionarea barierelor lingvistice** - utilizarea a diverse platforme, alcătuirea unui conținut personalizat (materiale scrise, video, audio), cu obiectivul comunicării eficiente îi ajută pe elevi să-și îmbunătățească abilitățile de prezentare, clarificare și expunere a ideilor / propunerilor / soluțiilor.

3.1. Proiect planuri-cadru pentru învățământul liceal cu frecvență zi, filieră teoretică, profil UMANIST, specializarea FILOLOGIE

Titlu / Secțiune vizată	Precizări discipline socio-umane (TC+CS)			
Formulare actuală / tabel	În principiu, indiferent de nr. de ore alocate (unde apar diferențieri funcție de profil, ordinea studierii disciplinelor Socio-umane este:			
	Clasa a IX-a	Clasa a X-a	Clasa a XI-a	Clasa a XII-a
	Logică și argumentare	Psihologie	Economie/Sociologie	Filosofie
Propunere de îmbunătățire / Soluție	La profil uman			
	Clasa a IX-a	Clasa a X-a	Clasa a XI-a	Clasa a XII-a
	Psihologie	Logică și argumentare	Filosofie	Economie / Sociologie
	TC 1h	TC 1h	TC 1h	TC 1h
	CS 1h	CS 1h	CS 1h	CS 1h

La profil socio-uman

Clasa a IX-a	Clasa a X-a	Clasa a XI-a	Clasa a XII-a
Psihologie	Logică și argumentare	Filosofie	Economie / Sociologie / Studii sociale
TC 1h CS 1h	TC 1h CS 1h	TC 1h CS 1h	TC 1h / TC 1h / TC 1h

Argumente de fundamentare și justificare a propunerii

Studiile din neuroștiințe arată că dezvoltarea cognitivă a adolescenților urmează un parcurs specific: inițial se dezvoltă capacitățile de înțelegere a perspectivelor subiective, a emoțiilor și a mecanismelor psihologice, urmate mai târziu de gândirea formală și abstractă, caracteristică logicii.

- Conform teoriei lui Jean Piaget, adolescenții ajung la stadiul operațiilor formale (capacitatea de a gândi logic și abstract) abia spre 15-16 ani, dar acest proces nu este complet la toți elevii. În schimb, conceptele de bază ale psihologiei (percepție, memorie, emoții, motivație) sunt mai ușor accesibile la 14-15 ani, când elevii se află la începutul liceului.
- Logica presupune înțelegerea și aplicarea unor structuri formale de gândire, dar pentru a fi eficientă, este necesară o înțelegere a proceselor cognitive care influențează raționamentul.
- Studiarea psihologiei înaintea logicii îi ajută pe elevi să conștientizeze erorile cognitive și biasurile (de exemplu, biasul de confirmare, efectul Dunning-Kruger, iluzia adevărului) înainte de a li se preda cum să evite astfel de greșeli prin metode logice.
- Psihologia este o disciplină aplicată, ceea ce înseamnă că elevii pot recunoaște ușor beneficiile sale în viața de zi cu zi (relații, învățare, luarea deciziilor). Acest lucru le crește motivația și îi pregătește pentru abordarea unei discipline mai abstracte, cum este logica. În schimb, studiul logicii fără un context personal sau emoțional poate fi perceput ca fiind prea tehnic sau deconectat de realitatea lor, ceea ce duce la o receptare mai dificilă. Experiența mea și a altor colegi arată că predarea logicii la 14-15 ani poate genera rezistență din partea elevilor, deoarece aceasta contrazice multe dintre automatismele lor de gândire, iar când aceștia ajung la 17-18 ani, întregă disciplină poate fi parcursă cu ușurință.
- Filosofia presupune gândire abstractă, reflecție profundă și analiză conceptuală, ceea ce o face mai potrivită pentru un stadiu în care elevii sunt în plin proces de maturizare intelectuală (clasa XI-a), în timp ce sociologia și economia sunt discipline mai aplicate și mai ancorate în realitate, fiind mai accesibile și mai relevante pentru elevii de clasa a XII-a, care sunt preocupați de viitorul lor profesional și universitar.
- În clasa a XII-a, elevii sunt stresați de examenul de bacalaureat, de admiterea la facultate și de viitorul lor profesional. În acest context, abstracțiile filosofice, discuțiile despre existență, etică sau epistemologie nu mai sunt prioritare pentru ei. În schimb, economia și sociologia oferă instrumente concrete pentru a înțelege societatea, piața muncii și sistemele economice, ceea ce îi poate ajuta să ia decizii informate despre viitorul lor.

	<ul style="list-style-type: none"> Filosofia oferă fundamente teoretice și metodologice pentru gândirea critică, care sunt esențiale pentru studiul sociologiei și economiei. Multe concepte sociologice și economice își au originea în gândirea filosofică (ex: contractul social la Rousseau, teoriile despre stat la Hobbes și Locke, etica muncii la Weber, conceptele despre justiție economică la Rawls etc.). Studiarea filosofiei înainte ajută elevii să înțeleagă mai bine aceste idei. Sociologia și economia sunt utile pentru orientarea profesională, mai ales pentru elevii care vor să urmeze facultăți în domenii precum științe sociale, administrație publică, drept, business, marketing, finanțe etc. Unele facultăți au examene de admitere și, dacă elevii ar parcurge disciplina în anul terminal, tinerii nu ar mai avea nevoie de pregătire suplimentară pentru acest examen.
Titlu / Secțiune vizată	3. Distribuția orelor în cadrul CS (pag. 65)
Formulare actuală / tabel	<i>CS flexibil</i> Ore alocate către discipline din ariile curriculare <i>Limbă și comunicare, Om și societate</i> , precum și cu posibilitatea de alocare de ore către aria curriculară <i>Arte</i> , în situația în care elevii vizează o carieră în relație cu domeniul artistic, prin decizia unității de învățământ
Propunere de îmbunătățire / Soluție	Alocarea unei ore pentru aria curriculară <i>Arte</i> : Discipline din domeniul arte (Educație muzicală și Educație vizuală), inclusiv cu elemente de educație pentru teatru/artele spectacolelor)
Argumente de fundamentare și justificare a propunerii	<p>În detalierea descriptorilor competențelor de specialitate pentru profilul umanist listate la pagina 13 identificăm ca valori, cunoștințe declarative și procedurale vizate de prezenta propunere de planuri-cadru:</p> <ul style="list-style-type: none"> Prelucrează și interpretează informații, dovezi și/sau date, pentru a exprima idei, puncte de vedere, percepții și interpretări, în mod creativ, inclusiv în contexte ȘTIAM (științe, tehnologii, inginerie, arte, matematică) și implicând noțiuni fundamentale din domeniul IA; Exprimă gânduri și idei asupra unei varietăți de subiecte, abstracte, specifice, cotidiene, inclusiv culturale. <p>Considerăm că aceste competențele de specialitate nu se pot forma doar prin orele alocate în trunchiul comun sau lăsate în sarcina CDEOȘ. Prin natura sa, Curriculum de specialitate asigură, în principal, formarea competențelor generale și specifice proprii unui profil și unei specializări și calificări profesionale (grup de specializare/calificărilor profesionale) și contribuie la formarea competențelor-cheie (pag. 25).</p> <p>ȘTIAM implică Artele ca o componentă esențială a structurii sale. Prelucrarea și interpretarea informațiilor respectiv, exprimarea de idei, de puncte de vedere și interpretări în context ȘTIAM nu se pot realiza fără o cunoaștere mai aprofundată a aspectelor specifice disciplinelor incluse în aria curriculară Arte, la fel cum, nu putem forma elevii să exprime gânduri și idei cu privire la subiecte culturale fără o aprofundare a domeniilor fundamentale ale acestora: literatură, muzică, pictură arhitectură, cinematografie.</p> <p>Disponerea acestor ore necesare dezvoltării competențelor specifice specializării în segmentul dedicat CDEOȘ încalcă principiile de fundamentare a prezentului document contribuind la diluarea conceptelor ce stau la baza definirii profilului.</p>

Titlu / Secțiune vizată	2. Detaliere CDEOȘ pag. 64 (idem pag.67, specializarea Științe sociale)
Formulare actuală / tabel	- opționale în oferta națională sau elaborate la nivelul unității de învățământ, inclusiv prin care să se asigure pregătirea elevilor pentru susținerea probei F din cadrul examenului național de bacalaureat (aprofundare, disciplină nouă) sau sprijin în continuarea unui traseu academic.
Propunere de îmbunătățire / Soluție	La proba F, elevii de la profilul real, indiferent de specializare, au posibilitatea să aleagă una dintre disciplinele studiate în clasa a XII-a (de exemplu, Religie sau Filosofie). În schimb, elevii de la profilurile uman - filologie și socio-umane vor susține proba F din discipline studiate în clasele a IX-a și a X-a. Se menționează că elevii ar putea relua, pentru aprofundare, în CDEOȘ, anumite discipline, dar, în acest caz considerăm a că e necesară o regândire a TC sau CS.
Argumente de fundamentare și justificare a propunerii	<p>Încălcarea principiului eficienței (Art. 3, lit. d) - Elevii vor fi nevoiți să aleagă o disciplină din CDEOȘ doar pentru a recapitula materia studiată cu doi ani în urmă, și nu pentru a învăța ceva nou. Nu este vorba, în cazul majorității disciplinelor socioumane, matematică, științe reale de o aprofundare, ci pur și simplu trebuie reluată materia care e precizată în programa de bac. Din punct de vedere psihopedagogic, un astfel de model de predare și evaluare este problematic pentru majoritatea disciplinelor, deoarece memoria pe termen lung și învățarea eficientă necesită consolidare periodică, iar o pauză de doi ani determină uitarea majorității informațiilor. În cazul științelor reale, precum fizică, chimie, biologie învățarea este cumulativă și presupune atât înțelegere conceptuală, cât și abilități practice care se pierd fără aplicare constantă.</p> <p>Încălcarea principiului adaptabilității curriculumului național (Art. 3, lit. u) - <i>"Proiectarea curriculumului trebuie să fie în concordanță cu particularitățile de vârstă și cele individuale ale elevilor, evitând supraîncărcarea acestora"</i>. Stabilirea a ce și când se studiază ar trebui să pornească și de la ce anume se evaluează. Chiar dacă curriculumul este corelat cu profilul absolventului, el ar trebui să fie conceput și inversat, adică pornind de la ceea ce se evaluează.</p> <p>Încălcarea principiului interesului superior al elevului (Art. 3, lit. v). Scopul CDEOȘ este să servească interesele elevului și e de văzut dacă e în interesul elevului să eliminăm anumite materii din TC pentru ca apoi să le reintroducem, în vederea promovării examenului de bacalaureat, înapoi. Și dacă elevul, având în școală o ofertă de CDEOȘ extrem de interesantă pentru viitorul lui, care nu corelează cu examenul de bacalaureat, îi promitem voce și o ignorăm, pentru că nici noi și nici elevul nu va putea spune că nu este în interesul lui să promoveze bacalaureatul.</p>
Titlu / Secțiune vizată	2. Detaliere CDEOȘ (pag. 64 - idem pag.67, specializarea Științe sociale)
Formulare actuală / tabel	Lipsă Tabel exemple de discipline/module de tip opțional care pot fi incluse în oferta națională pentru învățământul liceal filiera teoretică, profilul real
Propunere de îmbunătățire / Soluție	Introducerea unor sugestii / exemple de discipline module de tip opțional care pot fi incluse în oferta națională. De exemplu: Pentru profilul umanist, specializarea Științe sociale, propunem introducerea de discipline din aria curriculară Matematică și

	științe, la clasele a XI-a și a XII-a.
Argumente de fundamentare și justificare a propunerii	Lipsa acestor sugestii din structura propunerilor de planuri-cadru pentru profilul uman poate conduce la concluzia că elevii acestor profiluri nu pot opta pentru alte discipline decât cele care sprijină filiera/complementare profilului sau cele care sprijină specializarea. Practic se anulează conceptul de CDEOȘ și această componentă devine o extensie a CS sau TC. În argumentarea exemplului propus, evidențiem rolul statisticii matematice ca metodă de cercetare în științele sociale, deoarece aceasta are în vedere centralizarea, gruparea, sintetizarea și analiza datelor provenite din cercetări empirice, precum și prezentarea rezultatelor. Opinăm că orice profesie cere minimal abilitatea de a "citi" statistici, iar în domeniul științelor sociale, aceasta intervine în calitate de instrument al cercetării.
FILIERĂ TEHNOLOGICĂ	
3.5. Proiect de plan-cadru pentru învățământul liceal cu frecvență zi, filiera Tehnologică - profil TEHNIC, toate specializările	
Titlu / Secțiune vizată	Tabel general, linia TIC; 2. Distribuția orelor în cadrul CS (pag. 69-70)
Formulare actuală / tabel	1h alocată TIC în TC
Propunere de îmbunătățire / Soluție	Alocarea a 1h suplimentară pentru robotică aplicată pe specialitate în CS, în clasele IX-XII
Argumente de fundamentare și justificare a propunerii	Disciplina TIC este esențială pentru cei din învățământul tehnologic, ținând cont de faptul că la acest moment aproape totul este digitalizat, astfel că ar fi nevoie de cel puțin 2h / săptămână de cultivare a abilităților digitale (1h de TIC + 1h de robotică aplicată). Dobândirea de competențe noi de specialitate, digitale și lingvistice le va oferi elevilor mai multe șanse de inserție pe piața muncii din România.
Titlu / Secțiune vizată	2. Distribuția orelor în cadrul CS (pag. 70)
Formulare actuală / tabel	Tabel, liniile aferente disciplinelor <i>Pregătire teoretică de specialitate, Laborator, Instruire practică săptămânală</i>
Propunere de îmbunătățire / Soluție	Pentru dobândirea unei calificări este nevoie în primul rând de cunoștințe, abilități și aptitudini de specialitate, astfel că Aria Tehnologii ar trebui să aibă 6h pregătire teoretică, 4h laborator (aplicații), 6h instruire practică.
Argumente de fundamentare și justificare a propunerii	Elevii din învățământul tehnologic la final de liceu vor susține o probă de Bacalaureat din disciplinele specialitate, astfel că ar trebui pus accentul pe pregătirea teoretică de specialitate și instruirea practică, prin creșterea numărului de ore alocate disciplinelor de specialitate se va asigura o pregătire riguroasă a absolvenților pentru a face față cu succes evaluări din cadrul probei E.
FILIERĂ VOCAȚIONALĂ - PROFILUL ARTISTIC	
3.8. Proiect planuri-cadru pentru învățământul liceal cu frecvență zi, filieră vocațională, profilul artistic, specializarea MUZICĂ (pag. 78-84)	
Titlu / Secțiune vizată	3.8.3 Distribuția orelor în cadrul CS - Secția teoretică (pag. 83)

Formulare actuală / tabel	Istoria muzicii, pentru clasele a IX-a și a X-a cu realocare din TC, corespunzătoare ariei curriculare Arte, Educație muzicală/Educație vizuală, iar pentru clasele a XI-a și a XII-a curriculum de specialitate CS: 1 oră/clasele a IX-a, a X-a, a XI-a, a XII-a.
Propunere de îmbunătățire / Soluție	Suplimentarea alocării orare pentru Istoria muzicii, pentru clasele a IX-a și a X-a cu realocare din TC, corespunzătoare ariei curriculare Arte, Educație muzicală/Educație vizuală, iar pentru clasele a XI-a și a XII-a curriculum de specialitate CS: 1 oră/clasele a IX-a, a X-a; 2 ore/clasele a XI-a, a XII-a.
Argumente de fundamentare și justificare a propunerii	<ul style="list-style-type: none"> ● Considerăm că alocarea mai multor ore disciplinei Istoria muzicii sunt necesare pentru parcurgerea și însușirea elementelor de stilistică, estetică și semantică muzicală a perioadelor și curentelor aferente repertoriului abordat în cadrul profilului teoretic. ● Propunem ca orele de Contrapunct să fie disponibile doar în lista CDEOȘ
Titlu / Secțiune vizată	3.8.3. Distribuția orelor în cadrul CS - III. Secția teoretică (Discipline de specialitate) (pag. 83)
Formulare actuală / tabel	Instrument secundar (instrument studiat anterior) - 2 ore/clasele a IX-a, a X-a, a XI-a și a XII-a.
Propunere de îmbunătățire / Soluție	Considerăm că este necesară separarea acestei discipline în două discipline cu câte o oră/săptămână, respectiv: <ul style="list-style-type: none"> ● Inițiere vocală 1 oră/clasele IX-XII ● Pian complementar 1 oră/clasele IX-XII
Argumente de fundamentare și justificare a propunerii	<p>Având în vedere faptul că populația școlară provine și din școlile gimnaziale de masă, unde se studiază doar disciplina Educație muzicală, este imposibilă asigurarea continuității la disciplina nou introdusă.</p> <p>Recomandăm revizuirea și implementarea propunerilor făcute, în caz contrar, elevii care provin din școlile gimnaziale de masă, pierd șansa la educație nevalorificându-și potențialul artistic. Adăugăm că elevii cu CES pot fi discriminați de această propunere de eliminare a studiului individual vocal, încălcându-se astfel principiul egalității șanselor și principiul flexibilizării/individualizării curriculumului. Având în vedere faptul că vocea umană reprezintă primul instrument, cu care ne naștem, ulterior îl folosim în cadrul orelor de Educație muzicală, apoi îl dezvoltăm și perfecționăm în cadrul orelor de Inițiere vocală, unde pe lângă înțelegerea fenomenului de emisie, elevii învață să-și cunoască aparatul vocal, să-și controleze emisia vocală, urmărind corectitudinea intonațională și estetica frazării, atât cântată cât și vorbită. Inițierea vocală are legătură directă cu orele de TSD, Armonie și Ansamblu coral, chiar și în cadrul orelor de Forme muzicale pot fi intonate vocal: celule, motive, fraze, perioade, pentru a determina forma și caracterul operelor studiate. În didactica de specialitate pian/pian complementar există o etapă de descifrare vocală a partiturii.</p> <p>Este obligatoriu ca disciplina Pian complementar să fie studiată de toți elevii, deoarece este instrumentul temperat care are roluri multiple, fiind indispensabil orelor de specialitate: TSD, Armonie, Forme, Instrument la alegere, Inițiere vocală, Ansambluri, fiind pionul principal în toată practica muzicală. Pianul are rol esențial în studiul individual al elevului ajutând la dezvoltarea auzului muzical.</p>
Titlu / Secțiune vizată	3.8.3. Distribuția orelor în cadrul CS - III. Secția teoretică (Discipline de specialitate) (pag. 83)
Formulare actuală / tabel	Pian complementar (pentru elevii care au instrument secundar alt instrument decât pianul)/ Instrument la alegere (alt instrument pentru

	elevii care au drept instrument secundar pianul): 1 oră/clasele a IX-a, a X-a, a XI-a și a XII-a
Propunere de îmbunătățire / Soluție	Înlocuirea cu Instrument la alegere: 1 oră/clasele a IX-a, a X-a, a XI-a, a XII-a
Argumente de fundamentare și justificare a propunerii	Considerăm că studierea pe tot parcursul anilor de liceu, specializarea muzică, secția teoretică (clasele IX-XII), a disciplinelor de specialitate - Inițiere vocală, Pian complementar și Instrument la alegere - este absolut necesară, această necesitate fiind generată de interdependența acestora, deoarece este valorificat potențialul creativ propriu în contexte diferite ale vieții sociale și profesionale, reușind astfel să transfere, la finalizarea studiilor, competențe de specialitate în contexte variate. Astfel triada cunoștințe declarative, procedurale și valori este îndeplinită.
Titlu / Secțiune vizată	3.8.3. Distribuția orelor în cadrul CS - III. Secția teoretică (Discipline de specialitate) (pag. 83)
Formulare actuală / tabel	Contrapunct (CS), 1 oră/săpt./clasele a XI-a și a XII-a
Propunere de îmbunătățire	Propunem ca ora de Contrapunct alocată să devină a doua oră de Istoria muzicii la clasele XI-XII (CS).
Argumente de fundamentare și justificare a propunerii	Deși contrapunctul este o componentă tehnică esențială în muzică, istoria muzicii este fundamentul care permite înțelegerea și aplicarea acestuia într-un context adecvat. De exemplu, contrapunctul a avut un rol central în perioada renascentistă și barocă, dar în muzica modernă și contemporană au apărut noi abordări și tehnici care se bazează pe alte principii. Fără a înțelege cum a evoluat muzica de-a lungul timpului, contrapunctul ar rămâne o tehnică izolată și greu de apreciat în mod corect. În concluzie disciplina Istoria muzicii poate fi considerată mai importantă decât contrapunctul muzical pentru că oferă un cadru amplu și complex, care permite o înțelegere completă a evoluției muzicale, a stilurilor și a contextului cultural.
3.10. Proiect planuri-cadru pentru învățământul liceal cu frecvență zi, filieră vocațională, profilul artistic, specializarea ARTE PLASTICE, ARTE DECORATIVE ȘI DESIGN (pag. 88-90)	
Titlu / Secțiune vizată	3.10.2 Detaliere CDEOȘ (pag. 89)
Formulare actuală / tabel	Procesarea computerizată a imaginii (CDEOȘ): 0-1 oră/săpt./clasa XII, se predă pe clasă
Propunere de îmbunătățire	Creșterea alocării pentru Procesarea computerizată a imaginii (CDEOȘ): 1 oră/săpt./clasele XI-XII, se predă pe grupe
Argumente de fundamentare și justificare a propunerii	<ul style="list-style-type: none"> • PCI este singura materie din liceele de arte care dezvoltă competențe digitale printr-o abordare creativă. Aceasta oferă elevilor abilități esențiale în grafică digitală, prelucrarea imaginilor și design vizual, competențe indispensabile în domeniul artistic și tehnologic actual. • PCI nu este prevăzută în clasele a IX-a și a X-a, iar alocarea unei singure ore pe săptămână în clasele a XI-a și a XII-a nu permite dezvoltarea progresivă a competențelor digitale. Fără un parcurs educațional coerent, elevii nu vor putea atinge un nivel de pregătire adecvat pentru facultăți sau cariere în domeniile artistice digitale. • Pregătirea insuficientă pentru facultăți și industrie: Majoritatea facultăților de arte, arhitectură și design pun accent pe utilizarea

	<p>tehnologiilor digitale. Profesiile emergente, precum grafică digitală, ilustrație, animație, design UI/UX, publicitate sau arhitectură digitală, necesită competențe solide de procesare computerizată a imaginii.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Echilibrul necesar între teorie și practică: PCI include atât elemente teoretice, cât și exerciții practice pe calculator, utilizând software specializat. Cu doar o oră pe săptămână, timpul alocat practicii devine insuficient, afectând grav dezvoltarea competențelor elevilor.
Titlu / Secțiune vizată	3.10.2 Detaliere CDEOȘ (pag. 89)
Formulare actuală / tabel	Laboratorul artistic complementar (CDEOȘ) - 1-2 ore/săpt./clasele a XI-a și a XII-a
Propunere de îmbunătățire / Soluție	Optimizarea alocării orare a Laboratorul artistic complementar (CDEOȘ) - 0-1 ore/săpt./clasele a XI-a și a XII-a
Argumente de fundamentare și justificare a propunerii	Necesitatea echilibrării numărului de ore propus pe lista CDEOȘ din categoria disciplinelor de specialitate în vederea încadrării în plaja propusă. Asigurarea șanseii ca elevii să aibă posibilitatea să aleagă între aceste discipline, asigurându-se șanse egale pentru fiecare. Având în vedere dificultățile pe care le presupune implementarea acestui (legate de dotări materiale, spații, specialiști etc.), se recomandă să rămână la latitudinea școlii propunerea acestei discipline, în funcție de resursele de care dispune.
Titlu / Secțiune vizată	3.10.2 Distribuția orelor în cadrul CS (pag. 90)
Formulare actuală / tabel	Procesarea computerizată a imaginii (CS) - 1 oră/săpt./clasele XI-XII, se predă pe grupe.
Propunere de îmbunătățire / Soluție	Creșterea alocării orare a Procesarea computerizată a imaginii (CS) - 2 ore/săpt./clasele XI-XII, se predă pe grupe.
Argumente de fundamentare și justificare a propunerii	IDEM argument anterior privind procesarea computerizată a imaginii (CDEOȘ).
FILIERĂ VOCAȚIONALĂ - PROFILUL PEDAGOGIC	
3.15. Proiect planuri-cadru pentru învățământul liceal cu frecvență zi, filieră vocațională, profil pedagogic, specializarea PEDAGOGIA EDUCAȚIEI TIMPURI (pag. 103-105)	
Titlu / Secțiune vizată	3. Distribuția orelor în cadrul CS. Orientări tematice generale privind programele școlare pentru disciplinele de specialitate (pag. 104-105)
Formulare actuală / tabel	Psihopedagogia jocului și elemente de educație în aer liber (CS), 2 ore/clasa a XI-a.
Propunere de îmbunătățire / Soluție	Scăderea alocării orare pentru Psihopedagogia jocului și elemente de educație în aer liber (CS), 1 oră/clasa a XI-a.
Argumente de fundamentare și justificare a propunerii	Este necesară echilibrarea numărului de ore alocate celorlalte discipline de specialitate (ora ar putea fi utilizată la disciplina Matematică și Elemente de Aritmetică, disciplină care nu este prevăzută în proiectul de plan-cadru).

Titlu / Secțiune vizată	3. Distribuția orelor în cadrul CS. Orientări tematice generale privind programele școlare pentru disciplinele de specialitate (pag. 104-105)
Formulare actuală / tabel	Practică pedagogică (CS), 5 ore/clasele a XI-a și a XII-a.
Propunere de îmbunătățire / Soluție	Scăderea alocării orare pentru Practică pedagogică (CS), 4 ore/clasele a XI-a și a XII-a.
Argumente de fundamentare și justificare a propunerii	Este necesară echilibrarea numărului de ore alocate celorlalte discipline de specialitate (ora ar putea fi utilizată pentru Educație muzicală și educație plastică, disciplină neprevăzută la aceste clase în prezentul proiect) Posibilitatea susținerii activităților didactice de către elevii practicanți (în funcție de grupe de grădiniță/creșă) și analizei/evaluării acestora în intervalul de 4 ore.
Titlu / Secțiune vizată	3. Distribuția orelor în cadrul CS. Orientări tematice generale privind programele școlare pentru disciplinele de specialitate (pag. 104-105)
Formulare actuală / tabel	Drepturile copilului. Educație incluzivă - 1 oră/clasa a XII-a; Intervenții timpurii pentru educația copiilor cu CES - 1 oră/clasa a XII-a.
Propunere de îmbunătățire / Soluție	Comasarea disciplinelor în "Educație incluzivă și drepturile copilului" - 1 oră/clasa la a XII-a.
Argumente de fundamentare și justificare a propunerii	<ul style="list-style-type: none"> ● Considerăm că cele două discipline ar putea fi integrate într-una singură deoarece se referă la un conținut similar; ● Este necesară echilibrarea numărului de ore alocate celorlalte discipline de specialitate (ora ar putea fi utilizată pentru disciplina neprevăzută în planul-cadru la această clasă - Matematică).
Titlu / Secțiune vizată	3. Distribuția orelor în cadrul CS. Orientări tematice generale privind programele școlare pentru disciplinele de specialitate (pag. 104-105)
Formulare actuală / tabel	Disciplina Educație muzicală și educație plastică (CS) - nu există în această secțiune.
Propunere de îmbunătățire / Soluție	Introducerea disciplinei Educație muzicală și educație plastică (CS) - 1 oră la clasele a XI-a și a XII-a.
Argumente de fundamentare și justificare a propunerii	* Ora provenită din cea redusă de la practică pedagogică. Predarea acestor două discipline fără ca elevii să le mai studieze la clasă înseamnă reducerea calității activităților didactice în cadrul practicii pedagogice și imposibilitatea formării unor competențe de specialitate cu cele trei elemente: cunoștințe declarative, cunoștințe procedurale și valori. Acestea se pot forma doar în cadrul orelor de la clasă și necesită achiziții profunde pentru a putea fi ulterior împărtășite.
Titlu / Secțiune vizată	3. Distribuția orelor în cadrul CS. Orientări tematice generale privind programele școlare pentru disciplinele de specialitate (pag. 104-105)

	105)
Formulare actuală / tabel	Disciplina Matematică și elemente de aritmetică (CS) nu există în această secțiune
Propunere de îmbunătățire / Soluție	Introducerea disciplinei Matematică și elemente de aritmetică (CS) - 1 oră/clasa a XI-a.
Argumente de fundamentare și justificare a propunerii	*Ora provenită din reducerea nr. de ore la disciplina Psihopedagogia jocului și elemente de educație în aer liber (de la 2 ore la 1 oră). Considerăm că un cadru didactic pentru educație timpurie trebuie să aibă o gândire structurată pe logică, raționamente și deducții care se formează la disciplina matematică. În clasa a 9-a, elevii vin cu un bagaj de cunoștințe redus, conform statisticilor publicate de MEC. Clasele a 9-a și a 10-a au rolul de a acumula și completa bagajul de cunoștințe, de a forma competențe generale și specifice matematicii. La clasa a 11-a, elevul are maturitatea de a înțelege concepte precum: mulțime, cardinal, clase de mulțimi, relații, transpunerea relațiilor aritmetice în ecuații și invers, elemente de organizare a datelor, proprietăți ale operațiilor pe o mulțime dată.
Titlu / Secțiune vizată	3. Distribuția orelor în cadrul CS. Orientări tematice generale privind programele școlare pentru disciplinele de specialitate (pag. 104-105)
Formulare actuală / tabel	Disciplina Matematică (CS) - nu există în această secțiune.
Propunere de îmbunătățire / Soluție	Introducerea disciplinei Matematică (CS) - 1 oră/clasa a XII-a.
Argumente de fundamentare și justificare a propunerii	*Ora provenită din comasarea celor două discipline psihopedagogice de la clasa a XII-a. Considerăm că un cadru didactic pentru educație timpurie trebuie să aibă cunoștințe de matematică precum statistică, calcul matriceal, ecuații, funcții, elemente de geometrie plană și în spațiu pentru a se exprima, argumenta, justifica și explica preșcolarilor conceptele fundamentale. Dacă absolvenții urmează studiile la facultatea de profil, sunt necesare aceste cunoștințe pentru a înțelege materia din anul 1, 2 și 3, făcându-se tranziția de la liceu la facultate fără dificultate. Un cadru didactic pentru educație timpurie trebuie să aibă o gândire structurată pe logică, raționamente și deducții care se formează la disciplina matematică.
Titlu / Secțiune vizată	2. Detaliere CDEOȘ (orientativ, cu definitivare în urma consultării publice) (pag. 104)
Formulare actuală / tabel	Educație prin artă (CDEOȘ), 0-1 oră/săpt. - clasele a XI-a și a XII-a.
Propunere de îmbunătățire / Soluție	Echilibrarea / optimizarea alocării Educație prin artă (CDEOȘ) - 1 oră, clasa a IX-a, 0-1 oră - clasele a X-a, a XI-a, a XII-a.
Argumente de fundamentare și justificare a propunerii	Considerăm că ora se poate realiza cu 0,5 ore pentru Educația Muzicală și 0,5 pentru Educația Plastică.
Titlu / Secțiune vizată	2. Detaliere CDEOȘ (orientativ, cu definitivare în urma consultării publice) (pag. 104)
Formulare actuală / tabel	Disciplina Elemente de practică gramaticală a limbii române (CDEOȘ) nu există în această secțiune.

Propunere de îmbunătățire / Soluție	Introducerea disciplinei Elemente de practică gramaticală a limbii române (CDEOȘ): 0-1 oră la clasele a XI-a și a XII-a.
Argumente de fundamentare și justificare a propunerii	Considerăm că educația timpurie pune bazele viitoarelor competențe lingvistice ale copiilor. O educatoare bine pregătită din punct de vedere gramatical poate oferi o educație de calitate, contribuind la dezvoltarea limbajului copiilor și la succesul lor școlar ulterior. Studiul gramaticii în liceul pedagogic ajută la dezvoltarea clarității, coerenței și preciziei în exprimare, aspecte esențiale pentru o educatoare care lucrează cu copii mici, părinți și colegi.
Titlu / Secțiune vizată	2. Detaliere CDEOȘ (orientativ, cu definitivare în urma consultării publice) (pag. 104)
Formulare actuală / tabel	Disciplina Elemente de Istoria și Geografia României (CDEOȘ) - nu există în această secțiune.
Propunere de îmbunătățire / Soluție	Introducerea disciplinei Elemente de istoria și geografia României (CDEOȘ), 0-1 oră la clasele a XI-a și a XII-a.
Argumente de fundamentare și justificare a propunerii	Copiii din grădiniță încep să își formeze primele repere despre lume, iar educatoarea trebuie să le transmită într-un mod corect și atractiv elemente despre țara lor – simboluri naționale, evenimente istorice importante, relief, tradiții etc. Un cadru didactic bine pregătit poate face aceste concepte accesibile și interesante pentru copii. Cunoașterea istoriei și geografiei îl ajută să creeze contexte de învățare atractive, să organizeze excursii tematice și să le ofere copiilor o viziune mai largă asupra lumii. În grădiniță există activități care implică elemente de istorie și geografie, cum ar fi: sărbătorile naționale, explorarea simbolurilor naționale (tricolorul, imnul, portul tradițional etc.), activități despre forme de relief, anotimpuri, harta țării, povești și legende inspirate din istoria și geografia României etc.
Titlu / Secțiune vizată	2. Detaliere CDEOȘ (orientativ, cu definitivare în urma consultării publice) (pag. 104)
Formulare actuală / tabel	Proiecte și parteneriate în educația timpurie (CDEOȘ) - clasele a IX-a și a X-a.
Propunere de îmbunătățire / Soluție	Reprogramarea disciplinei Proiecte și parteneriate în educația timpurie (CDEOȘ) - clasele a XI-a și a XII-a.
Argumente de fundamentare și justificare a propunerii	Este necesar ca elevii să se familiarizeze cu noțiunile specifice educației timpurii (în primii doi ani) și abia apoi să învețe despre managementul proiectelor și al parteneriatelor
3.16. Proiect planuri-cadru pentru învățământul liceal cu frecvență zi, filieră vocațională, profil pedagogic, specializarea PEDAGOGIA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI PRIMAR (pag. 106-108)	
Titlu / Secțiune vizată	3. Distribuția orelor în cadrul CS. Orientări tematice generale privind programele școlare pentru discipline de specialitate (pag. 107-108)
Formulare actuală / tabel	Practică pedagogică (CS) - 5 ore/clasele a XI-a și a XII-a.
Propunere de îmbunătățire / Soluție	Scăderea alocării orare pentru disciplina Practică pedagogică (CS) - 4 ore/clasele a XI și a XII-a.

Argumente de fundamentare și justificare a propunerii	<ul style="list-style-type: none"> • Este necesară echilibrarea numărului de ore alocate celorlalte discipline de specialitate (ora ar putea fi utilizată pentru Educație muzicală și Educație plastică, disciplină neprevăzută în prezentul proiect) • Posibilitatea susținerii activităților didactice de către elevii practicanți (în funcție de grupe de la școala primară) și analizei/evaluării acestora în intervalul de 4 ore.
Titlu / Secțiune vizată	3. Distribuția orelor în cadrul CS. Orientări tematice generale privind programele școlare pentru discipline de specialitate (pag. 107-108)
Formulare actuală / tabel	Pedagogie (CS) - Didactici inovative și alternative educaționale - 2 ore/clasa a XI-a.
Propunere de îmbunătățire / Soluție	Scăderea alocării orare pentru disciplina Didactici inovative și alternative educaționale: 1 oră/clasa a XI-a
Argumente de fundamentare și justificare a propunerii	Este necesară echilibrarea numărului de ore alocate celorlalte discipline de specialitate (ora ar putea fi utilizată pentru disciplina Matematică CS, care nu există în prezentul proiect).
Titlu / Secțiune vizată	3. Distribuția orelor în cadrul CS. Orientări tematice generale privind programele școlare pentru discipline de specialitate (pag. 107-108)
Formulare actuală / tabel	Didactica specialității istorie (CS) - 1 oră/clasa a XI-a
Propunere de îmbunătățire / Soluție	Introducerea / reformularea disciplinei în "Istorie și didactica specialității istorie" - 1 oră/clasa a XI-a
Argumente de fundamentare și justificare a propunerii	Considerăm că studierea disciplinei la clasă se va concretiza în rezultatele de învățare pentru fiecare dintre cele trei elemente ale competențelor de specialitate: cunoștințe declarative, cunoștințe procedurale și atitudini și valori. Un viitor învățător care predă și istorie trebuie să aibă cunoștințe solide despre evenimente, procese și concepte istorice pentru a le putea explica clar și corect elevilor. Fără o bună înțelegere a disciplinei, predarea devine superficială și ineficientă. Didactica istoriei implică utilizarea unor tehnici specifice, cum ar fi analiza surselor istorice, studiul de caz, dezbaterile și reconstituirile istorice. Învățarea istoriei la clasă îi permite elevului practicanț să observe și să exerseze aceste metode.
Titlu / Secțiune vizată	3. Distribuția orelor în cadrul CS. Orientări tematice generale privind programele școlare pentru discipline de specialitate (pag. 107-108)
Formulare actuală / tabel	Didactica specialității geografie (CS) - 1 oră/clasa a XII-a.
Propunere de îmbunătățire / Soluție	Introducerea / reformularea disciplinei în "Geografie și didactica specialității geografie" - 1 oră/clasa a XI-a.
Argumente de fundamentare și justificare a propunerii	*Ora ar putea proveni din eliminarea disciplinei ȘTIAM (CS) de la clasa a XI-a. Având în vedere că practica pedagogică de predare se realizează în clasele a XI-a și a XII-a este necesar pentru elevi să studieze didactica

	la prima interacțiune cu acest tip de practică, astfel încât competențele formate să fie corecte. Pentru formarea adecvată a competențelor didactice ale unui viitor învățător, un elev practicant la profilul pedagogic care învață didactica geografiei trebuie să studieze această materie și la clasă din mai multe motive evidente. Pentru a putea preda eficient, viitorul învățător trebuie să cunoască la un nivel aprofundat conținutul/terminologia specifică disciplinei. Elevul practicant trebuie să exerseze utilizarea hărților, a globului pământesc, a mijloacelor digitale și a altor resurse didactice pentru a învăța cum să facă lecțiile interactive și atractive.
Titlu / Secțiune vizată	3. Distribuția orelor în cadrul CS. Orientări tematice generale privind programele școlare pentru discipline de specialitate (pag. 107-108)
Formulare actuală / tabel	Disciplina Educație muzicală și Educație Plastică (CS) nu există în această secțiune.
Propunere de îmbunătățire / Soluție	Introducerea disciplinei Educație muzicală și educație plastică (CS) - 1 oră la clasele a XI-a și a XII-a.
Argumente de fundamentare și justificare a propunerii	*Ora provenită din cea redusă de la practică pedagogică. Predarea acestor două discipline fără ca elevii să le mai studieze la clasă înseamnă reducerea calității activităților didactice în cadrul practicii pedagogice și imposibilitatea formării unor competențe de specialitate cu cele trei elemente: cunoștințe declarative, cunoștințe procedurale și valori. Acestea se pot forma doar în cadrul orelor de la clasă și necesită achiziții profunde pentru a putea fi ulterior împărtășite.
Titlu / Secțiune vizată	3. Distribuția orelor în cadrul CS. Orientări tematice generale privind programele școlare pentru discipline de specialitate (pag. 107-108)
Formulare actuală / tabel	Disciplina Matematică (CS) nu există în această secțiune.
Propunere de îmbunătățire / Soluție	Introducerea disciplinei Matematică (CS) - 1 oră/clasa a XI-a și a XII-a.
Argumente de fundamentare și justificare a propunerii	*Ore provenite din reducerea numărului de ore la disciplina Pedagogie (clasa a XI-a, din 2 ore se reduce la 1) și mutarea Didacticii geografiei din clasa XII-a în clasa a XI-a). Învățătorul trebuie să aibă cunoștințe de matematică precum statistică, calcul matriceal, ecuații, funcții, elemente de geometrie plană și în spațiu pentru a se exprima, argumenta, justifica și explica preșcolarii conceptele fundamentale. Dacă absolvenții urmează studiile la facultatea de profil, sunt necesare aceste cunoștințe pentru a înțelege materia din anul 1, 2 și 3, făcându-se tranziția de la liceu la facultate fără dificultate. La examenul de Titularizare, Definitivat și Gradul didactic II sunt cuprinse aceste noțiuni în programa de examen. Mulți absolvenți ai profilelor pedagogice optează pentru studiul matematicii, fizicii, chimiei la nivel de licență, aceste cunoștințe sunt minimal necesare. Pe perioada activității elaborează studii, cercetări pedagogice care necesită cunoștințe de statistică, cercetări operațional, probabilități. În proiectarea didactică digitală sunt necesare cunoștințe temeinice de geometrie și teoria numerelor. Un

	cadru didactic pentru învățământul primar trebuie să aibă o gândire structurată pe logică, raționamente și deducții care se formează la disciplina matematică.
Titlu / Secțiune vizată	3. Distribuția orelor în cadrul CS. Orientări tematice generale privind programele școlare pentru discipline de specialitate (pag. 107-108)
Formulare actuală / tabel	ȘTIAM (CS) - 1 oră/săpt./clasa a XI-a (aplicații pentru clasele pregătitoare - a II-a), 1 oră/săpt./clasa a XII-a (aplicații pentru clasele a III-a - a IV-a).
Propunere de îmbunătățire / Soluție	Modificarea alocării ȘTIAM (CS) - 1 oră/săpt./clasa a XII-a (aplicații pentru clasele pregătitoare - a IV-a).
Argumente de fundamentare și justificare a propunerii	Este necesară echilibrarea numărului de ore alocate celorlalte discipline de specialitate (această oră ar putea fi utilizată pentru disciplina Geografie și didactica specialității geografice), iar elementele de ȘTIAM din clasa a XI-a ar putea fi integrate în didacticile disciplinelor matematică și științe.
Titlu / Secțiune vizată	2. Detaliere CDEOȘ (orientativ, cu definitivare în urma consultării publice) (pag. 107)
Formulare actuală / tabel	Educație prin artă (CDEOȘ), 0-1 oră/săpt. - clasele a XI-a și a XII-a.
Propunere de îmbunătățire / Soluție	Modificarea alocării orelor a disciplinei Educație prin artă (CDEOȘ) - 0-1 oră, clasa a IX-a și a X-a, 1 oră - clasele a XI-a, a XII-a.
Argumente de fundamentare și justificare a propunerii	*Ora se poate realiza cu 0,5 ore pentru educație plastică și 0,5 pentru educație muzicală.
Titlu / Secțiune vizată	2. Detaliere CDEOȘ (orientativ, cu definitivare în urma consultării publice) (pag. 107)
Formulare actuală / tabel	Proiecte și parteneriate în învățământul primar (CDEOȘ) - 0-1 oră/săpt./clasele a IX-a și a X-a.
Propunere de îmbunătățire / Soluție	Considerăm că această disciplină se poate elimina de pe lista CDEOȘ.
Argumente de fundamentare și justificare a propunerii	Conținutul se studiază în cadrul disciplinei Pedagogie (cu același titlu) în clasa a XII-a - CS.
Titlu / Secțiune vizată	2. Detaliere CDEOȘ (orientativ, cu definitivare în urma consultării publice) (pag. 107)
Formulare actuală / tabel	Disciplina Elemente de practică gramaticală a limbii române (CDEOȘ) - nu există în această secțiune.
Propunere de îmbunătățire / Soluție	Introducerea disciplinei Elemente de practică gramaticală a limbii române (CDEOȘ), 0-1 oră la clasele a XI-a și a XII-a.
Argumente de fundamentare și justificare a propunerii	Considerăm că studiul gramaticii în liceu este esențial pentru viitorii învățători, deoarece le asigură competențele necesare pentru a preda limba română corect, pentru a modela limbajul elevilor și pentru a se exprima clar și coerent în orice context profesional.

	Învățătorii predau limba română ca disciplină de bază, iar gramatica este o componentă esențială a acesteia. Ei trebuie să explice regulile gramaticale într-un mod accesibil, să creeze exerciții și să corecteze greșelile elevilor. Fără o pregătire solidă în liceu, acest lucru ar fi dificil.
Titlu / Secțiune vizată	2. Detaliere CDEOȘ (orientativ, cu definitivare în urma consultării publice) (pag. 107)
Formulare actuală / tabel	Disciplina Elemente de istoria și geografia României (CDEOȘ) - nu există în această secțiune.
Propunere de îmbunătățire / Soluție	Introducerea disciplinei Elemente de istoria și geografia României: 0-1 oră/clasele a XI-a și a XII-a (CDEOȘ).
Argumente de fundamentare și justificare a propunerii	Fundamentarea este prevăzută în propunerea pentru schimbarea denumirii și conținutului la cele două discipline pentru clasa a XI-a (CS). Predarea disciplinei în cadrul practicii pedagogice fără a studia disciplina la clasă va avea efecte negative majore în formarea competențelor de specialitate. Un viitor învățător care predă istorie și geografie trebuie să aibă cunoștințe solide despre evenimente, procese și concepte istorice, dar și despre conceptele geografice, deprinderea de a utiliza harta etc. pentru a le putea explica clar și corect elevilor. Fără o bună înțelegere a acestor discipline, predarea devine superficială și ineficientă.